БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Үдын Горкомой орган.

№ 258 (5150)
Суббото
Декабриин
28
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

СССР дотор ажал болбол „хэн хүдэлмэрилнэгүйб, тэрэ эдихэгүй"—гэһэн принципэй ёһоор ажал хэхэ шадалтай граждэнин бүхэнэй уялга ба хүндын хэрэг мүн болоно.

СССР-тэ „хүн бүриһөө шадабариин зэргээр, хүн бүридэ—ажалайнь зэргээр"—гэһэн социализмын принцип бэелүүлэгдэнэ.

(СССР-эй Конституциин 12-дохи статья).

Советскэ интеллигенци һунгуулиин кампанида

Шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө манай арадай тэмсэжэ байһан үедэ РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд болохонь.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ дайнии илалта түгөлдэрөөр дүүргэһэн советскэ арад дайнаар һандаргагдаһан ажахыгаа һэргээн бодхоохо ба саашаданъ хүгжөөхын түлөө хамсыгаа шаман ороо. Манай тэмсэлэй зам дээрэ хэдэн ехэ бэрхэшээлнүүд тохеолдобо. Дайн сэрэгһээ боложо гараһан хүндэ хүшэр зүйлнүүдһээ гадна, ороной олонхи районуудта ган гасуур болоһон дээрэһээ мүн бэрхэшээлнүүд ушарба. Зүгөөр эдэ бэрхэшээлнүүд хадаа саг зуурын юм гэжэ манай хүнүүд хүсэд ойлгодог. Тиимэһээ бүри ехэ эдибхи зоригтойгоор ажаллажа, ехэхэн амжалтануудые туйлаһан байна.

Манай арадай урда түүхэтэ ехэ зорилгонууд табигданхай. Советскэ гүрэнэй саашанхи хүгжэлтын түсэбөөр зорижоһон хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад ба советскэ интеллингенци болбол ажалай баатаршалгануудые харуулна.

Энэ бүгэдэарадай тэмсэлдэ манай интеллигентнүүд тон ехэ эдибхитэйгээр хабаадалсана. Советскэ интеллигенци болбол арад зоной дундаһаа гараһан, тэрэнэй эгээл түрүү, тэрэнэй эгээл эрхим хүнүүд мүн. Советскэ интеллигенци—энэ болбол эрдэм наукын хүдэлмэрилэгшэд, хүн зоной ухаан сэдьхэлые гэрэлтүүлэн харуулагшад—уранзохеолшод, хэдэн зуун мянган залуу үетэниие һурган хүмүүжүүлэгшэ багшанар, врачууд, агрономууд ба бусад гээшэ.

Тэдэнэртэ ашатай үрэтэйгөөр ажаллахын үргэн ехэ арга-боломжонууд манай орондо олгогдоно. Советскэ правительство ба большевистскэ парти болбол интеллигенцидэ анхарал оролдолгоо холодоо табижа байдаг. Тиимэһээ тэдэнэр үглөөдэр хайшан гэжэ ажаһуухабиибди гэжэ һанаагаа зобонгүй, урагшаа найдамтай сэхээр дабшан ябана.

Эгээл иимэһээ һунгалтануудта бэлэдхэл болбол бүхы арадай, тэрэ тоодо манай интеллигенциин политическэ ба ажахын утаа ехэ дэбжэлтые гаргаба. Партийна организацинуудай зорилго хадаа энэ дэбжэлтые толгойлон ударидажа, шэнэ табанжэлэй агууехэ түсэбые бэелүүлхын хэрэгтэ зорюулха ябадал болоно.

Үргэн олон арад ниитэдэ советскэ жүрам байгуулалтын үлэмжэ булюу байһаниие, Сталинска Конституциин агууехэ принципүүдые, һунгалтанууд тухай дүримүүдые гүнзэгыгөөр ойлгуулха гээшэ тон шухала. Дэлхэй дээрэ эгээл түрүү эрдэм наука болохо марксистско-ленинскэ теореор зэбсэгжүүлэгдэһэн советскэ интеллигенци энээниие һунгагшадта тон һайнаар ойлгуулжа шадаха байна. Эрдэм бэлигтэй хүдөөгэй ба ба городой интеллигенци һунгагшадта арюун һангин эрхэ болон уялганууд тухайнь эгээл ойлгосотойгоор хэлэжэ үгэхэ аргатай. Интеллигентнүүд болбол агитпунктнүүдые, уншалгын байшангуудые эмхидхэхэдэ, ханын газетэ болон дайшалхы хуудаһануудые гаргахада, хүдөөгэй уранһайханай самодеятельностиие эмхидхэхэдэ хэнһээшье һайнаар, хэнһээшье шадамараар туһалжа шадаха юм. Тэрэ хадаа агитатор боложо, һунгагшадай гэр байраарынь ябажа хөөрэлдөөнүүдые хэхэ, шэнэ табанжэлые бэелүүлхын түлөө манай орон дотор боложо байгаа агууехэ тэмсэл тухай, манай амжалтанууд, бидэндэ ушараһан бэрхэшээлнүүд болон уласхоорондын байдал тухай хэнһээшье ойлгосотойгоор тэдэндэ хэлэжэ үгэхэ байна.

Республикын интеллигентнүүд һунгалтануудта бэлэдхэлдэ эдибхитэйгээр хабаадалсажа байна. Иволгын аймагай Хурамчын эхин һургуулиин багшанар һунгагшадай дунда агитационно-олониитын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулна. Тэдэнэр һунгуулиин хуули ба Сталинска Конституцияар һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байха юм. Һургуулиие даагша нүхэр Миронов болбол партийна эхин организациин эгээл эрхим агитатор гэжэ тоологдоно. Нүхэр Миронов һунгалтанууд тухай дүримүүд дээр декабрь һарада 6 хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, һунгагшадта һунгуулиин хуулиие гүнзэгыгөөр ойлгуулна.

Яруунын аймагай социалистическэ культурын байшан һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ нилээд һайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Аймагай центрын интеллигентнүүд тэрэ байшангай хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадана. Колхозниигуудта туһалхын тула агитационно-уранһайханай бригада эмхидхэгдэжэ, тэрэнь 8 концерт харуулһан ба хэдэ хэдэн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байха юм. Иимэ жэшээнүүд олон.

Манай арад советскэ интеллигенцидэ ехэхэн этигэл найдабари үзүүлнэ. РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудые эрхилхэ окружной болон участково комиссинуудта интеллигенциин хэдэн олон түлөөлэгшэд дэбжүүлэгдэһэн байна.

Интеллигентнүүд болбол һунгалтануудта бэлэдхэлэй бүхы агитационно-пропагандистска болон эмхидхэлэй-техническэ хүдэлмэридэ партийна ба советскэ органуудта ехэхэн туһаламжа хүргэхэ ёһотой.

Партийна организацинуудай зорилго халаа советскэ интеллигенциин бүхы хүсые бүрин хэрэглэжэ, тэдэниие большевистскээр ударидаха ябадал болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Советскэ Союзай Маршал нүхэр К. К. Рокоссовскиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Советскэ Союзай Маршал нүхэр К. К. Рокоссовскиин түрэһөөр һөө хойшо 50 наһа гүйсэһэнэй дашарамда болон гүрэн-гүрын ба СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй үмэнэ тэрэнэй ехэхэн габьяатай байһыень тэмдэглэжэ, нүхэр Рокоссовский Константин Константиновичые ЛЕНИНЭЙ орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной декабриин 25.

В. Г. Короленкын дурасхаалда вечер болобо

Декабриин 25-да Москвада Советскэ уранзохеолшодой клуб соо ородой элитэ уранзохеолшо Владимир Галактионович Короленкын нүгшэһэнһөө хойшо 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер болобо.

Энэ уран зохёолшотой нюурааараа уулзажа хөөрэлдэдэг байһан тухайгаа литературна шүүмжэлэгшэ А. Б. Дермак болон ССР Союзай Арадай Артист И. С. Козловский гэгшэд үгэ хэлэһэн байна. Профессор Н. Н. Гусев гэгшэ 1910 оной августын 6-да Ясная Поляна-да Л. Н. Толстойтой В. Г. Короленкын уулзаһан тухай хөөрэжэ байгаа.

Тэндэ суглараһшад болбол уран зохёолшо Короленкын бага басаган Наталья Владимировна Короленко болон аша басаганиинь болохо Софья Константиновна Ляхович гэгшэдэй тус вечер дээрэ байлсаһадань халуунаар амаршалба.

Тэрэ вечер В. Г. Короленкын зарим зохёолнуудые уншалгаар дүүргэбэ. ССР Союзай Арадай Артист Книппер—Чехова, РСФСР-эй Арадай Артист Орлов, РСФСР-эй Габьяата Артистка Эфрон болон уран үгэнүүдэй мастернуудай Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Аксенов гэгшэд выступали байна.

(ТАСС).

Һунгуулиин кампанида эдибхитэйгээр хабаадалсаха

гээшэ багша, врач, инженер, уранзохёолшо, артист, зоотехник болон бүхы интеллигентнүүдэй арюун уялга мүн

★

ХҮДӨӨГЭЙ БАГШАНАР—ТҮРҮҮ АГИТАТОРНУУД

Манай залуу үеынхидые коммунистическээр хүмүүжүүлхэтэеэ хамта, хүдөө нютагуудай һургуулинуудай багшанар арад ниитын дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри эдибхитэйгээр ябуулна. Жэшээлхэдэ, Иволгын аймагай Хурамчын эхин һургуулиие даагша, коммунист нүхэр Миронов болбол үдэшын политһургуулиие хүтэлбэрилнэ. Мүнөө 7 дахин заняти хээ. Тус һургуулида ябагшад үзэһэн темээ һайнаар шудалжа байна.

Тэрээнтэй хамта нүхэр Миронов болбол тус колхозой партийна эхин организациин агитколлективэй эрхим агитатор гэжэ тоологдоно. Юундэб гэхэдэ, Российска федерациин ба социалистическэ Бурят-Монголой республикын Верховно органуудта һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримүүд тушаа гансахан декабрь һара соо 6 хөөрэлдөө үнгэргэжэ, һунгагшадые энэ документтэй гүнзэгыгөөр танилсуулба.

Сэлэнгын аймагай Ново-Селенгинск тосхоной 7 жэлэй һургуулиин багша Мария Федоровна Редькина гэгшэ арад ниитын дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдибхитэйгээр ябуулна. Нүхэр Редькина хадаа БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна. Иимэ патриодууд манай эндэ олон бии.

Г. Бадмаев.

Һунгалтануудта бэлэдхэлэй үдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта зорюулагдаһан агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэринүүд хаа-хаанагүй ябуулагдана.

Гэбэшье, БМАССР-эй Уполминзагай коллективэй агитаторнууд бодотоор хүдэлмэрилжэ эхилээгүй байна. Партийна эхин организациин секретарь нүхэр Склянов, агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Стонец гэгшэд үни хада хоер семинар үнгэргэжэ, 25 агитаторнуудые участогуудта томилһон байха юм. Тиигээд эдэ агитаторнуудай агитационно-пропагандистска хүдэлмэри ямар шанартайгаар ябуулагдаһыень, хэды хөөрэлдөө үнгэргэһыень шалгадаггүй.

Тус агитколлективэй агитаторнууд нүхэд Ставский, Гололов, Рожнин, Гончаров гэгшэд һунгагшадые һунгуулиин хуулитай танилсуулха гэһэн ба бусад темэнүүдээр нэгэшье хөөрэлдөө үнгэргөөгүй. Тэдэнэр эрхим агитаторнуудай дүй дүршэлтэй танилсадаггүй байна.

Д. Цыренов.

★★★

Агитпункт

Яруунын аймагай социалистическэ культурын байшангай дэргэдэ агитпункт байгуулагдаа. Эндэ справкын стол хүдэлмэрилнэ. Мүн активистнуудһаа дежурство табигдаа. Энээнэй дэргэдэ элидхэлшэд ба хөөрэлдөө үнгэргэгшэдэй группа эмхидхэгдэһэн байна. Эдэнэр Сталинска Конституцитай ажалшадые танилсуулхаһаа гадна, РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримүүдтэй танилсуулха хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулна.

Тус культурын байшанда «Сталинска Конституци хадаа дэлхэй дээрэ эгээн демократическа Конституци мүн» гэһэн темэтэй элидхэл аймгүйсэдкомой түрүүлэгшые орлогшо нүхэр Коротков хэбэ. Мүн һунгалтанууд тухай Дүримүүд тухай хөөрэлдөө культурна гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Бурдуковский үнгэргэбэ.

Агитпунктда РСФСР-эй ба БМАССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай уранһайханай монтаж зохеогдон табигдаа. Гадна, эндэ шэнэ шэнэ газетэ ба журналнууд табигданхай. Агитпунктда үдэр бүхэндэ хэдэн арбаад һунгагшад сугларна.

Режиссер ба балетмейстер хоер колхоздо ошобо

Республикын томонууд колхозуудай нэгэн болохо Сэлэнгын аймагай Жаргалантын сомоной Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи клубай драматическа коллектив болбол өөрынгөө шадабариин талаар суурда гаранхайнь мэдээжэ.

Энэ коллектив болбол СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай үедэ өөрынгөө аймагһаа гадна аяар Зэдын ба Ториин аймагуудаар ябажа, ажалшан арадта элдэб һонин концертнүүд ба зүжэгүүдые харуулһан байна. Мүнөө РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үедэ тус коллектив ехэ хүдэлмэри ябуулха түсэбтэй байна.

Тус коллективтэ туһалхын тулада Бурят-Монголой Ленинэй орденто хүгжэмтэ драмын театрын режиссер нүхэр Б. Г. Аюшин ба БМАССР-эй искусствонуудэй габьяата ажал ябуулагша балетмейстер нүхэр М. С. Арсеньев гэгшэд колхозно клубта тааруулан зохеогдоһон шэнэ пьесэнүүдые абаад ошобо. Эдэ нүхэд дурсагдаһан коллективтэ туһалжа арбаад хоногто тэндэ байха юм.

Уранзохеолшод һунгуулиин кампаниин үедэ юу хэхэб

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанудай үедэ бидэнэр юу хэхэ уялгатайбиибди гэһэн асуудалые уранзохеолшод өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ хэлсэбэ. Манай арадай ажабайдалда утаа ехэ удхашанартай политическэ кампани болохо тус һунгалтанудай үедэ уранзохеолшод бүхэн бии бүхы шадабари ба оролдолгоео гаргажа хүдэлмэрилхэ уялгатай гэһэн шиидэбэриие баталба. Һунгуулиин кампанида уранзохеолшодой үргэнөөр хабаадаха уялга тухай СССР-эй ССП-гэй генеральна секретариин орлогшо нүхэр Николай Тихоновэй бэшэг тус суглаан дээрэ уншагдаба.

Манай агууехэ социалистическэ Эхэ орон тухай, манай баатарлиг арадай гайхамшагта илалтанууд тухай, тэрээнэй зол жаргал тухай, тэрээниие угтажа байгаа уужам һаруул ба нарата һайхан зам тухай, арадай дундаһаа шэлэгдэжэ, Российска Федерациин ба Бурят-Монголой республикын Верховно органуудта эльгээгдэхэ эрхимэй эрхим хүнүүд тухай очеркнууд, дуунууд, рассказууд, шүлэгүүд, нэгэ акттай пьесэнүүдые уранзохеолшод бэшэжэ республиканска ба аймагуудай газетэнүүдтэ үргэлжэ гаргажа байха болоно.

Уранзохеолшо нүхэр Хоца Намсараев болбол СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи Сесси дээрэ агууехэ Сталин багшатай уулзаһан тухайгаа очерк бэшэжэ дүүргэжэ байна. Тэрэнь һаяар «Бурят-Монголой Үнэн» газетэдэ толилогдохо юм.

Уранзохеолшо нүхэр Намжил Балдано «Агууехэ ба простой» гэһэн очерк ба колхозой түрүү хүн тухай нэгэ акттай пьесэ бэшэжэ дүүргэхээ байна. Мүн уранзохеолшод А. Шадаев, Д. Хилтухин гэгшэд колхозно клубуудай сценэдэ зорюулжа бишиихануud пьесэнүүдые бэшэжэ байна. Бусад уранзохеолшод тус тустаа түсэбтэйгөөр зохеолнуудые бэшэжэ байна.

★

КУЛЬТУРНО-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Улан-Үдэ городой клубуудай ба библиотекэнүүдэй директорнүүдэй зүблөөн болобо.

Энэ зүблөөн дээрэ РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта городской клубууд ба библиотекэнүүдэй ямараар бэлэдхэжэ ба хабаадажа байһан тухай асуудал хэлсэгдэбэ.

Клубуудай директорнүүдэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ культурно-гэгээрэлэй городской олонхи эмхи зургаануудай һунгалтын кампанида тон хангалтагүйгөөр бэлэдхэжэ ба хабаадажа байһаниинь элирбэ. Жэшээнь, культурын республиканска байшан, мяханай комбинадай, шэлэй заводой, түмэр замай транспортын ба бусад клубууд һунгалтануудта хабаадаха хэмжээ-ябуулгануудай түсэб мүнөө хүртэр зохеогоогүй. Сталинска Конституци, һунгуулиин хуули тухай лекци, элидхэл ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэггүй байна. Клубуудынь һунгалтада зорюулагдаһан плакат, лозунг, диаграмма гэхэ зэргээр шэмэгдээгүй. Мүн самодеятельнэ коллективүүдэй репертуарнуудые тодорхойлоогүй. Гадна агитпунктнуудта ямаршье туһаламжа үзүүлдэггүй байна.

Муу бэшээр һунгалтануудай бэлэдхэлдэ хабаадажа байһан эмхи зургаанууд бии байна. Жэшээлхэдэ, М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотека энэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа. Мүн саашадаа ябуулха хүдэлмэриин дэлгэрэнгы түсэб зохеонхой. Энэ библиотекэдэ һунгалтын хуулиие ойлгуулха талаар хэдэн элидхэл хэгдэһэн, һунгалтада хабаатай ном дэбтэрнүүдые илгабарилжа витринэдэ табиһан байна. Мүн һунгалтада зорюулһан фото монтаж, стенд түхеэрэгдэһэн, плакат ба лозунгаар библиотекын байшан газаа, зосоо талаһаань шэмэглэһэн байха юм. Тэрээнһээ гадна, өөһэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдһээ арба шахуу агитаторнуудые томилоо. Үшөө хэдэн олон хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна. Тэрэшэлэн үһэнзамайхидай клуб, кинотеатр «Прогресс» ба бусад бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа.

Һунгалтануудта бэлэдхэлдэ һулаар хабаадажа байһан культурно-гэгээрэлэй эмхизургаанууд, түрүү ябагшадай жэшээе халан абажа, РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта эрхимээр хабаадахын тула зохихо хэмжээнүүдые дары абахань шухала гэжэ зүблөөн тоолобо.

Г. Данзанов.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудые эрхилхэ һунгуулиин участково комиссинуудай составуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ

Сэлэнгын аймаг

РСФСР-эй Верховно Соведтэ ба Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые эрхилхэ һунгуулиин участково комиссинуудай составуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ асуудалтайгаар аймагай колхоз, МТС, ажаүйлэдбэриин предприяти болон эмхи зургаануудай коллективүүдэй членүүдэй угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр хамтын суглаанууд болоно.

Тус аймагай Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин эрэгтэй эмэгтэй колхозниигууд болбол һүнэй-товарна фермын эрхим һаалиша Бургут Лобсановагай кандидатурые һунгуулиин участково комиссиин составта дэбжүүлээд, энэ кандидатурые баталхые ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедые гуйха гэжэ тогтообо.

* * *

Мүн тэрэшэлэн Ноехоной сомоной «Большевик» гэжэ хүдөө ажалай артелиин членүүд участково комиссиин составта түрүү һаалишан нүхэр Цырендулма **Чагдуровагай** кандидатурые дурадхаба.

Манай корреспондентнүүд ба рабселькорнууд телеграф ба телефоноор мэдээсэнэ

Городок город

«Инкур» гэжэ поселогой 7 жэлэй һургуулиин багшанарай коллектив болбол һунгуулиин участково комиссиин составта хүсэдбэшэ дунда һургуулиин директорээр хүдэлмэрилдэг, партийнабэшэ большевик Мария Ивановна **Нефедьева** гэгшын кандидатурые дэбжүүлхэ гэжэ шиидхэбэ.

* * *

«Холтосон» гэжэ руднигай хоердохи участогта крепильщигээр хүдэлмэрилдэг хүдэлмэришэн-стахановец **Лямзин** Алексей Николаевич гэгшэ участогайнгаа профессиональна организациһаа һунгуулиин участково комиссиин составта дэбжүүлэгдэбэ.

Тус суглаан дээрэ байлсаһан олон хүнүүд хадаа Алексей Николаевичые эрхим шударгуу стахановец, олониитын хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадалсадаг хүн гэжэ магтан хэлэбэд.

* * *

Городок городой эрэгтэй эмэгтэй ажалшад болбол РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудые эрхилхэ һунгуулиин участково комиссинуудай составуудта эрхим хүнүүдээ дэбжүүлжэ байна.

Зэдын комбинадай профессиональна организациин членүүдэй хамтын суглаан болбол өөрынгөө месткомой түрүүлэгшэ партийнабэшэ большевик, инженер Исай Львович **Майчер** гэгшын кандидатурые һунгуулиин участково комиссиин составта нэгэн һаналааараа дэбжүүлээд, ажалшадай депутадуудай Городок городой Соведэй гүйсэдхэхэ комитедые энэ кандидатурые баталхые гүйһан байха юм.

Тус комбинадай участогуудаар олон тооной хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар иимэ суглаанууд боложо байна.

Малшадые эдибхитэйгээр дэбжүүлнэ

Хориин аймагай колхозуудаар хамтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ, һунгуулиин участково комиссинуудай составуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ болобо. Колхозууд болбол комиссиин составай кандидадуудта түрүү малшадые эдибхитэйгээр дэбжүүлнэ.

«Красный партизан» колхозой членүүд Онинборско һунгуулиин участково комиссиин составта кандидадууд болгон түрүү малшад **С. Аюшиева ба Ц. Гашанова** гэгшэдые дэбжүүлһэн байна. Нүхэр Аюшиева 1930 онһоо хойшо малажал дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, үргэлжэ һайн жэшээ харуулжа ябана. 1946 ондо 18 үнеэ түрүүлжэ, түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр тэнжээгээ. Мүнөө малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Харууһалжа байһан бүхы малынь дундаһаа дээшэ шадалтай юм.

Нүхэр Гашанова 1946 ондо хониной түл абалгые нэгэшье хоролтогүйгөөр үнгэргэһэн байна. Тэрэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 10 хурьга абаа.

Һунгуулиин кампаниин үедэ хэгдэхэ политическэ агитаци тухай

Союзна ба автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл бүхы советскэ орон дотор эхилээд байна. Гүрэнэй засаг-түрын Верховно органые һунгаха һунгалтанууд хадаа манай Эхэ ороной арадуудай ажабайдалда угаа ехэ политическэ событи мүн.

Центральна ба нютаг нютагуудай хэблэл газетэнүүд болбол ажалшадай политическэ болон ажалай эдибхи хэшээлэй улам ехээр дэбжэжэ байһан тухай үдэр бүридэ мэдээсэнэ. Советскэ хүнүүд болбол ажаүйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхын талаар үндэр дээдэ показательнуудые харуулжа, союзна ба автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудые угтаха гэжэ эрмэлзэнэ. Партийна организацинуудай зорилго хадаа олон зоной энэ политическэ ба ажалай эдибхи хэшээлэй дэбжэлтые толгойлжо арад зоной дунда партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэрие үргэнөөр ябуулһанай үндэһөөр тус дэбжэлтые үлэмжэ һайн эмхитэй болгохо ёһотой.

Партийна организацинууд болбол союзна ба автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлые дүүргэжэ, агуу ехэ хүдэлмэринүүдэй хоердохи жэлэйнь эхилхэ ершон байдалда үнгэржэ байһыень харалсаха зэргэтэй. Советскэ арад зон хадаа большевистскэ партиин ударидалгаар дайнай хойто тээхи сагай бэрхэшээлнүүдые шэн зоригтойгоор дабажа, коммунизм байгуулха замаар улам урагшаа амжалтатайгаар дабшажа ябана. Манай советскэ газар нютаг бүхы дэлхэйн хараһаар байтар шархаяа эдэгээжэ, дайсанай һандаргаһан ажаүйлэдбэри, транспорт, городууд ба тосхонууд урган мандажа байна. Бүхы түрэл нютагтамнай шэнэ барилганууд хэгдэжэ байхань харагдана, шэнэ шэнэ предприятинууд хойно хойноһоо һубараад хүдэлжэ захалба, ажаүйлэдбэриин бүтээсэнь ехэ болоно.

Зүгөөр, ехэхэн бэрхэшээлнүүдые үзэнгүйгөөр ба гарза гайда оронгүйгөөр дайн сэрэгэй хэсүү хүндэ хойшолонгуудые усадхажа болохо юм гэжэ хэлэгдэнэ бэшэ. Советскэ Союзай улад зоной орой хахадайнь шахуу һуужа байһан тиимэ ехэ газар нютагууд фашистска эзэмдэлгэһээ хохидоһон байха юм. Немецко-фашистска эзэмдэгшэд бүхэли районуудые хооһоруулба. Тэдэнэр хадаа советскэ хүнүүдэй хэдэн олон жэл соо үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа бүтээһэн юумые хэрзэгы муухайгаар үгы хэжэ һалгааһан байгаа.

Парти ба правительство болбол саг зуура тохеолдохо байһан сэрэгэй хойто тээхи үеын бэрхэшээлнүүд тухай хэлэнгүй дуугай байна бэшэ. Эдэ бэрхэшээлнүүд хадаа бага бэшэ хохидол ядарал үзэхые эрихэ байна. Арад зомнай энэ хохидол ядаралда торон тогтонгүй урагшаа ябана.

Партийна организацинууд ажалшадай дунда политическэ агитаци ябуулжа байхадаа, дайнай һүүлдэ бидэнэй үзэжэ байһан бэрхэшээлнүүд тухай эдэ хурса асуудалнуудые тойрожо гараха ёһогүй. Тэдэ бэрхэшээлнүүд тухай хэлэхэ ба тэрэниие дабажа гарахыень арад зоноо уряалха уялгатай. Тиихэдээ кризисыешье, хүдэлмэригүйдэлгыешье болон капиталистическэ байгуулалтын бусад ондоо гэмыешье мэдэхэгүй байһан манай советскэ байгуулалтын тусгаар ондоо шэнжэтэй байһан тухай тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиин үгэ хэлэхэдээ хүн зоной гэр байрын барилгада, арадай гэгээрэлдэ, элүүрые сахилгада, олон үхибүүтэй эхэнүүдтэ мүнгэн зөөри ехээр гаргашалжа, арад зоной материальна ба культурна ажаһуудалые һайжаруулха тухай советскэ гүрэнэй угаа ехээр оролдожо байһаниие харуулха хэрэгтэй.

Политическэ агитаци хэжэ байхадаа, бидэнэр болбол капиталистическэ оронуудта дайнай хойто тээхи хамаг бүхы бэрхэшээлнүүдынь ажалшадай нюрган дээрэ тохоогдоод байна, тэрэнтэй сасуулха болоо һаа манай бэрхэшээлнүүдэй һураг гүй бага байһаниие мүн лэ тэмдэглэхэ уялгатайбди. Капиталистнууд болбол улам ехэ олзо оруулһан зандаа байха гэжэ оролдоно, ажалшадые мүлжэхэ ябадалые ехэдхэхын тулада дайнай хойто тээхи үеын бэрхэшээлнүүдые хэрэглэнэ.

Америкын Холбоото Штадуудта ажаүйлэдбэриин хороһон дээрэһээ хүдэлмэригүйдэлгэ тон ехээр гаража, тэндэ хуулита мэдээсэлэй ёһоор 1946 ондо хүдэлмэригүйшүүлэй тоонь 3 миллион хүнһөө үлүү гараһан байха юм.

Канадада 1945 оной хоердохи хахад соо албанһаа табигдаһан солдадуудай 20 процентнь хүдэлмэригүй болоод байба. Грецидэ хүдэлмэришэдэй хахадһаа ехэнхинь ажалгүй болоод байдаг. Ажаүйлэдбэриин хэдэ-хэдэн шухала һалбаринуудта түүхэй эдэй дутаһан ба реакционно фабрикантнуудай саботаж хэһэн дээрэһээ, тэндэхи үйлэдбэриин хэмжээнь дайнай урда тээхидэ орходоо арай гэжэ гурбанайнь нэгэ хуби болоно. Мүн хүдөө ажалдашье энээнһээ дээрэ бэшэ байдалтай: дайнай болохын урда тээ 13,5 миллион гектар тариһан аад, мүнөө жэлдэ оройдоо 9,5 миллион гектар тариһан байха юм. Фашистнуудай зоргоороо аашалжа байһан дээрэһээ хэдэн арбаад мянган таряашад өөһэдынгөө газар нютагуудта бусаха аргагүй болоод байдаг.

Энэ мэтын ушар баримтанууд тухай агитаторнууд арад зондоо хөөрэжэ үгэхэ зэргэтэй. Капиталистическэ оронуудта хүдэлмэригүйдэлгэ ба гуйраншалгын дэлгэржэ байһан тухай, кризис боложо байһан тухай бүхы һунгуулиин участогуудта клубуудта, уншалгын байшангуудта, улаан булангуудта фото-монтажнууд зохеогдохо ёһотой.

Сталинска Конституциин агуу ехэ заршамууд ба советскэ һунгуулиин Хуулиин асуудалнуудые ойлгуулха ябадал хадаа, Советскэ Правительствын дотоодын ба гадаадын политика тухай асуудалнуудһаа таһархайгаар хэгдэхэ ёһогүй. Сталинска Конституциин али нэгэн бүлэгые гү, али һунгалтанууд тухай Дүримэй энэ тэрэ пунктнуудые нэбтэрүүлэн ойлгуулжа байхадаа, агитаторнууд болбол советскэ һунгуулиин хуули гээшэ буржуазна конституцинууд ба һунгуулиин хуулинуудта орходоо булюу ехэ эрхэ олгохо байһыень дэлгэрэнгыгээр харуулха уялгатай.

Гүрэн түрэеэ хүтэлхэ хэрэгтэ арад зоной бултанайнь хабаадалсажа байһан гансал манай орондо Советскэ Правительствын һанаашалһан ажахын ба культурна байгуулалтын түсэбүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гээшэ.

Советскэ ажабайдал хурса һайхан ба яһала баялиг байна. Ажал үйлэдбэриин хэрэгүүдтэ үндэр дээдэ патриотизмые советскэ хүнүүдэй хайшан гээд гаргажа байһыень ажабайдалай үльгэр жэшээнүүд дээрэһээ агитаторнууд харуулжа шадаха байна. Жэшээнь, иимэ ушарнуудые абаад үзэгты. Эзэмдэлгын хэсүү бэрхэ жэлнүүдтэ арад зонойнь героическа партизанска тэмсэл хэжэ, хэтэ мүнхэдөө алдаршаһан Советскэ Белоруссида богонихон саг соо 5 мянга гаран предприятинууд һэргээн бодхоогдоо, городууд ба тосхонуудта үнһэн шандаруу болгогдоһон газарнуудта 235.000 гэр байшан һэргээн бодхоогдобо.

Манай Бурят-Монголой республикын ажабайдалшье ажалай баатаршалгын үльгэр жэшээнүүдээр яһала элбэг. Улан-Удын мяханай-консервнэ комбинадай түмэршэ дархан нүхэр Малков өөрынгөө даалгабариие үдэр бүридэ 400 процент дүүргэхэһээ гадна зарим үдэрнүүдтэ 1000 гаран процент болгодог байха юм. Мүн эндэ коммунист Доржиев 4 жэлэй нормо дүүргэбэ. Тэрэ хүн мүнөө һунгуулиин участок дээрэ агитатор болгогдожо парторганизациияар табигданхай.

Паровозо-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд нүхэд Ряшинцев ба Гасилов гэгшэд (слесарьнууд-автоматчигууд), электросварщик Петренко, түмэршэ дархан Цветозаров ба бусад олон хүнүүд өөһэдынгөө нормые 300—500 процент хүртэр дүүргэжэ социалистическэ ажалай гайхамшаг жэшээнүүдые харуулна. Городой ажаүйлэдбэриин стахановецуудай ажалай баатаршалгые харуулһан хэдэн олон үльгэр жэшээнүүдые харуулжа болохо байгаа. Тэдэ эдэшье ушар баримтанууд болбол манай советскэ ажабайдал гээшэ патриотизмын хурса һайхан үльгэр жэшээнүүдээр али тухай элбэг байһыень харуулна. Манай агитаторнууд элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүдые хэхын тулада өөһэдтөө хэрэгтэй материалнуудые эгээ эндэһээ абаха ёһотой байлабшуу.

★ ★

Д. ЦЫРЕМПИЛОН, ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой секретарь

★ ★ ★

Улан-Удын городской парторганизаци мүнөө үедэ Российска Федерациин ба Бурят-Монголой республикын Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл хэжэ байһанай дашарамда агитационно пропагандын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ оробо.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудые хэхэ тухай Указуудай гарамсаар, партиин райкомууд ба партийна эхин организацинууд хадаа агитколлективүүдэй составые нарин һайнаар шалгажа үзөөд, эрхим эдибхитэдые оруулжа нэмээһэн байгаа. Бүхы город соо 2624 агитатортай 201 агитколлектив байгуулагдаа. Партийна организацинууд агитаторнуудые шэлэн олоходоо, агитатор бүхэнэй улад зоной дунда этигэлтэй, хүндэтэй, хүсэд эрдэмтэй ба политическэ бэлэдхэлтэй, агитационно-олониитын хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй байхын тухай тусгаар анхарал хандуулһан байна. СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан һунгалтануудта хадаа манайда тиимэ хүнүүдэй олон бии байһыень ба тэдэниие саг соонь шэлэн оложо, һурган хүмүүжүүлхын шухала байһан тухай бидэндэ заажа үгэһэн байгаа.

Партийна ба партийнабэшэ эдибхитэд болбол агитаторнуудай арминин хүндэтэ үүргые дүүргэхэ гэжэ угаа ехэ дуратайгаар участогуудта ошонод. Пригороднэ районой агитаторнуудай дунда һайнаар хүдэлмэрилэгшэдые нэрлэбэл: мебельнэ фабрикын комсомолка Федотова, тэрэ хадаа 3 жэлэй нормо дүүргэбэ; Мяханай комбинадай коммунист Доржиев 4 жэлэй нормо дүүргэнхэй. Тиихэдэ «Труд» гэжэ артелиин партийнабэшэ нүхэр Сидоров эрхим хүдэлмэришэн байха зуураа, һунгагшадай дунда 5 дахин хөөрэлдөө хэбэ.

Железнодорожно районой агитаторнууд нүхэд Борисов, Сысоев, Слепников гэгшэд һунгагшадай дунда 3—4 дахин хөөрэлдөө хэбэ. Баһа 3 жэлэйнгээ нормые дүүргэһэн түмэршэ дархан нүхэр Лымарь гэгшэ өөрынгөө участок дээрэ 5 дахин хөөрэлдөө хэһэн байна. Агитационно-ойлгуулалтын хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр оролсоһон тиимэ нүхэдүүд Городскойшье, Заводскойшье райондо олон бии.

Агитколлективүүдтэ методическа туһаламжа үзүүлхын тулада ба мэргэжэлтэй лекцинүүдые олоор хэхэ ябадалые эмхидхэхын зорилгоор, партиин Горкомой ба райкомуудай дэргэдэ партийна ба советскэ активай дундаһаа һайн бэлэдхэлтэй лекторнууд болон элидхэлшэдэй бүлэгүүд байгуулагдаа. Эдэ нүхэдүүд мүнөө Сталинска Конституци тухай, һунгуулиин Хуули тухай, шэнэ табанжэл тухай, үни удаан саг соо бата бэхи эб найрамдал байгуулхын түлөө СССР-эй тэмсэжэ байһан тухай, Ленин-Сталинай парти тухай гэхэ мэтын лекцинүүд ба элидхэлнүүдые хэжэ эхилэнхэй.

Зүгөөр, городой агитаторнуудай хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүд үшөө олон бии. Зарим газарнуудта агитаторнууд хүдэлмэридөө ороодүй байһан ябадал үзэгдэнэ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, зарим парторганизацинуудай секретарьнар ба зарим агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө эрилтэнүүд шангаар табигданагүй. Баһа зарим агитаторнууд һунгуулиин Хуулиин статьянуудые миил хөөрэжэ үгөөд лэ, өөһэдынгөө уншалганууд ба хөөрэлдөөнүүдые хооһон хубхайгаар үнгэргэдэг байна. Тиихэдэ агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд болбол буржуазна гүрэнүүдэй хуурмаг демократиһмда орходоо манай гүрэнэй үнэхеэрээ демократическа шэнжэтэй байһыень өөһэдынгөө хөөрэлдөөнүүд соо харуулхын тулада, дайнай хойто тээ большевистскэ партиин ябуулжа байһан политикые ба шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй түрүүшын результадуудай али тухай ехэ байһыень харуулхын тулада агитаторнуудта үшөө һулаар туһална.

Агитпункт болбол һунгагшадай дунда агитационно-ойлгуулалтын хүдэлмэриие ябуулха центр мүн. Партиин райкомууд болбол агитпунктнууд ба агитколлективүүдые толгойлхоор үлэмжэ һайн теоретическэ бэлэдхэлтэй хүнүүдые табиһан байха юм. Зүгөөр, хүсэд һайнаар тухеерэгдээдүй зарим агитпунктнууд бии. Тиимэ хадаа тэндэ һунгагшадай ерэжэ, сагаа һайнаар үнгэргэхэдэнь таагүй байдаг. Эндэ гол шухала болгохо ёһотой юумэнь хадаа: советскэ наукын ба культурын, арадай ажахын зарим һалбаринуудай түйлалтанууд тухай городой ба районуудай алдартай суутай хүнүүдэй —эрдэмтэн, уранзохеолшод артистнууд ба стахановецуудай үгэ хэлэхэ ябадалые эмхидхэхэ ушартай. Мүн тэрэшэлэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай геройнуудтай һунгагшадай уулзалга хэхэ, концертнүүд болон бусад хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ болоно. СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэхэдээ олоһон яһала ехэ дүй-дүршэлтэй байһан аад, эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд һая-һаяхан һанаашалагдажа байхань таарахагүй байна.

Мэнэ һаяхан партиин Горкомой бюро болбол Заводской районда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин ямар байһан тухай асуудалые зүбшэн хэлсээд, райкомой хүдэлмэриин ехэхэн дутуунь хадаа тус районой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө политическэ элидхэл ба лекцинүүдые арад зонойнгоо умэнэ хэхэ ябадал дутуу байһыень тэмдэглэбэ. Тус районой партийна организаци болбол полит-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие муугаар хүтэлнэ. Клубууд, кино, радио, библиотекэнүүд болбол илангаяа һунгуулиин кампаниин үедэ агитационно-олониитын хүдэлмэридэ угаа ехэ үүргэ дүүргэжэ, ажалшадай эдибхи хэшээлые дэбжүүлхэ, ажал үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө ажалай шэн зориг бадаруулха ёһотой.

Һунгуулиин кампаниин үедэ эмхидхэлэй ба ойлгууламжын хүдэлмэриие ябуулхын талаар манай советскэ органууд, комсомольско ба профсоюзна организацинуудай үүргэ уялгань угаа ехэ ба харюусалгатай байна. Тэдэ, Заводской райондо эдэ организацинуудай хүдэлмэриие зүбөөр хүтэлбэрилхэ ябадал үзэгдэнэгүй. Манай городой бусад районуудташье иимэрхүү байдалтай.

Наглядна агитаци гээшэ угаа ехэ удхатай байха юм. Городской районой хүтэлбэрилхы нүхэдүүд энээн тухай һайса мэдэхэ байбашье, эмхи зургаанууд, предприятинууд ба үйлсэнүүд һунгуулиин темээр панно, плакадууд болон лозунгнуудаар шэмэгдэнхэй байхын тулада муугаар оролдоно. Партиин Горком болбол наглядна агитациие тон түрүүн клубууд, театрнууд, агитпунктнууд ба үйлсэнүүдтэ хүсэд зохеожо табиха тухай Городской райкомдо 3 үдэрэй болзор үгэбэ.

РСФСР ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгагдаха депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ ябадал мэнэ һаяар эхилхэ байна. Һунгуулиин кампаниин дүүргэлтын үень болохонь гээшэ. Агитационно-олониитын хүдэлмэри болбол коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ ябадалда зорюулагдаха ёһотой. Этигэмжэтэ нюурнуудай хүдэлмэри тухай анхаржа, тэдэндэ туһалхаар эрхим агитаторнуудые табиха уялгатайбди.

Партийна ба советскэ органуудай зорилгонь юу байнаб гэхэдэ: агитационно-пропагандын хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дунда зүйлнүүдые түргэнөөр усадхаха; СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин кампаниин үедэ олдоһон баялиг ехэ дүй-дүршэлые хүсэд хэрэглэхэ (митингнүүд, ажалшадай суглаанууд, политическэ элидхэлнүүд, лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд, хэблэл, радио, кино, уранһайханай самодеятельностиие хэрэглэжэ агитаци хэхэ мэтэ); агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие эрхим дээдэ хэмжээтэй болгохо. Энээнэй үндэһөөр Ленин-Сталинай партиие тойруулан арад зоноо бүри нягтаар жагсааха, РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта һунгагшадай эдибхитэйгээр хабаадалсаха ябадалые болон манай арадай эрхим хүнүүдэй түлөө—коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө өөһэдынгөө голосуудые үгэхэ ябадалые хангаха болоно. Ажалшан зоной политическэ эдибхи хэшээлэй ехээр дэбжэһэн ябадалые СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулха ёһотойбди.

ҺУНГУУЛИИН ХУУЛИ ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

МАНАЙ ҺУНГУУЛИНУУД ЯАХАДАА БҮГЭДЭНИИТЫН БЭ?

Гүрэнэй бүхы гражданинууд болбол засаг түрын органуудта бүгэдэ һунгаха ба һунгагдаха эрхэтэй байха ябадал хадаа бүгэдэниитын һунгуулиин эрхэ гэжэ нэрлэгдэнэ.

Нэгэшье буржуазна гүрэндэ, эгээ демократическа гэжэ тоологдодог ба бүгэдэниитын һунгалтые ёһо тэдыгөөр мэдэрдэг байһан гүрэндэшье бүгэдэниитын һунгуулиин эрхэ гэжэ байдаггүй юм. Буржуазна орон бүхэндэ һунгуулиингаа эрхые хаһагдаһан хэдэн миллион гражданинууд байдаг. Капиталистическэ оронуудта 18 наһанһаа сэрэгэй албанда уялгата ёһоор татагдадаг байбашье, 21 наһа хүртэрхи залуушууд һунгуулиин эрхэ эдэлдэггүй байна. Зарим капиталистическэ оронуудта һунгалтада хабаадахын тула эрдэм һургуулиин тухай баталалга хэрэглэгдэдэг. Ушар иимэһээ ном бэшэг мэдэхэгүй хүнүүд һунгалтануудта хабаадаха эрхэгүй. Жэшээлхэдэ США-гэй хэдэн миллион негрнүүд ном бэшэг мэдэхэгүй дээрэһээ һунгуулиингаа эрхые хаһагданги байха юм.

Олонхи капиталистическэ оронуудта нэгэ газартаа тусхайта саг соо (хахад жэл, жэл гү, али дээшэ) тэрэ һунгуулиин округто ажаһуугаагүй гражданинууд һунгуулиингаа эрхые хаһагданги байдаг. Энэ хизаарлалта болбол ажал хүдэлмэри бэдэржэ, нэгэ газарһаа нүгөө газарта нүүжэ ябаһан хэдэн миллион хүдэлмэригүйшүүдые нэрбэдэг. Олонхи капиталистическэ оронуудта сэрэгэй алба хэгшэд мүн тэрэшэлэн һунгуулиин эрхэ эдэлдэггүй.

Гансахан лэ СССР-тэ Сталинска Конституцияар соносхоглоһон бүгэдэниитын һунгуулиин эрхэ ямаршье хизаарлалтануудые мэдэдэггүй. Манай орон дотор 18 наһа хүрэһэн бүхы эрэгтэй эмэгтэй гражданинууд һунгаха ба һунгагдаха эрхэ эдэлдэг. Манай орон дотор түбхинэһэн байдалай, эрдэм һургуулиин, расын ба национальна хизаарлалтанууд гэжэ байдаггүй.

Бүгэдэниитын һунгуулиин эрхэ юун гээшэб гэһэн асуудалда Сталинска Конституциин 135-дахи статья тодо һонор харюу үгэнэ:

«Депутадуудые һунгалга бүгэдэниитын байха ёһотой гэбэл: ухаа муутай хүнүүд ба һунгуулиингаа эрхые сүүдээр хаһагдаһан хүнүүдһээ бусад, СССР-эй 18 наһа гүйсэһэн бүхы гражданинууд болбол расын ба национальна илгаа, эрэгтэй, эмэгтэйн илгаа, шажан шүтэлгэ, эрдэм һургуулиин ценз, түбхинэһэн һуудал, социальна уг гарбал, зөөри шадалай зэргэ ба үнгэрһэн сагай ажал ябуулгые хамаархангүйгөөр депутадуудые һунгаха ябадалда хабаадалсаха ба һунгагдаха эрхэтэй».

Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай дүримүүд болбол һунгуулиингаа эрхые гражданинуудай эдэлхэ ябадалынь хүнгэдхэһэн тодо һонор журамуудые тогтооно. Жэшээлхэдэ, больницануудта, нарайлгын гэрнүүдтэ, санаторинуудта байһан үбшэн һунгагшадай ба далай дээрэ ябаһан суднануудай командануудай, холын замда поездоор ябагшадай һунгуулиингаа эрхые эдлэхэ ябадалые хүнгэдхэжэ, тэндэ тусгаар һунгуулиин участогууд байгуулагдадаг байна.

Гражданинуудай һунгуулиингаа эрхые сүлөөтэйгөөр эдэлхэ ябадал хуулияар хамгаалагдадаг юм.

Иимэ сүлөө ба үргэн һунгуулиин эрхые гансахан лэ Агуу ехэ Советскэ державын гражданинууд эдэлдэг байна.

Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болобо

Ажалшадай депутадуудай Закаменай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедээр зарлагдаһан сельскэ ба сомоной Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй ба секретарьнуудай зүблөөн байгша оной декабриин 26-да болобо.

Энэ зүблөөндэ 20 гаран хүн байлсаба. Зүблөөн дээрэ һунгагшадай список саг болзор соонь алдуу эндүүгүйгөөр зохеожо, али газарта нягахаһаа гадна, бүхы һунгагшадай энэ списогтэ хэр зүбөөр ороһон тухайгаа шалгажа үзэхэ хэрэгые эмхилхэ тухай асуудалаар аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Цыбиков дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ.

Тэрэнһээ гадна, һунгуулиин участково комиссинуудай гэр байрануудые түлеэ залһаар, лампа керосинаар хангаха, тэндэ телефон оруулха, гоё һайханаар шэмэхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Мыло Бортын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Б[...]дмаевай өөрынгөө албан тушаалда харюусалгагүй гөөр хандаһан дээрэһээ, „Баянгол“ гэжэ нютагта һуудаг 10 гаран һунгагшад списогтэ оруулагдаагүй үлэшэһэн баримтанууд энэ зүблөөн дээрэ элирүүлэгдэһэн байна гэжэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Цыбиков хөөрэбэ. Сельскэ ба сомоной Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэ бүхэн һунгалтануудай урда тээ хэгдэхэ эмхидхэлэй-техническэ хүдэлмэринүүдые алдуу эндүүгүйгөөр хэхэ ёһотой.

Һунгагшадай списогые алфавитдай ёһоор, һунгагшадай нэрэ обогые хазагайруулангүйгөөр, нарин ягтаар бэшэжэ зохеохо хүдэлмэриие Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэ бүхэн хангаха үүргэтэй.

Г. Бадмаев.

Залуу һунгагшадай суглаан

КЫРЕН. (Манай информаторһаа). МТС, колхоз ба нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай болон эмхи зургаануудай коллективүүдэй члэнүүдтэй 400 агитатор агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. 7.200 хүнэй хабаадалгатайгаар 490 хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө.

Агитаторнуудай хүсөөр ханын газетэ, „Дайшалхы хүүд һавууд“ ферма болон бригаданuудта гаргагдаба. Колхозно клубуудай, сомоной Соведүүдэй дэргэдээ и уншалгын байшангуудай хүдэлмэри нилээдгүй һайжаржа байна.

Аймагай центртэ һуудаг, мүнөө жэлдэ хуулиин наһа хүрэһэн залуу һунгагшадай суглаан һаяхан болобо. Энэ суглаанда 60 гаран залуу һунгагшад байлсаба. Советскэ һунгуулиин система тухай, һунгагшадай эрхэ ба уялга тухай тодо һонор элидхэл ВКП(б)-гэй айкомой түлөөлэгшэ хэбэ. Суглаанда хабаадалсаһан залуушууд энэ элидхэлые ехэхэн ханамжатайгаар шагнаба.

С. Сотников.

Арад зониие грамотада һургаха

Колхознигууд үзэг бэшэгтэ һуража байна

Ород алфавит дээрэ зохеогдоһон бурят-монгол үзэг бэшэгтэ арад зониие һургаха хэмжээнүүд тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой тогтоол Зэдын аймагай Боргойн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэжэ байна.

Түбхын түрүүндэ 72 часай программатай хэдэн хоногой семинар үнгэргэгдэжэ. тэрээндэ 19 культармеецүүд хабаадаа. Бурят-монгол үзэг бэшэгэй грамматика ба тэрээниие зааха методико тухай хэшээлнүүдые тэндэхи һургуулиин багшанар нүхэд Д. В. Ванчиков ба С. Л. Гармаева гэгшэд хэбэ. Мүн Сталинска Конституци тухай колхозно парторганизациин секретарь нүхэр С. Ц. Нимдаков гэгшэ ехэ һонирхолтойгоор ба ойлгосотойгоор хэлэжэ үгэһэн байна.

Семинарта хабаадаһан культармеецүүд мүнөө колхозникуудые үзэг бэшэгтэ һургаха арюун ба хүндэтэ үүргэнүүдээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ эхилээ.

Б. Бадмаев.

Занятиня эхилбэ

Закаменай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозникууд болбол ород алфавит дээрэ зохеогдоһон бурят-монголой шэнэ үзэг бэшэгтэ арад зониие һургаха хэмжээнүүд тухай ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолтой танилсаа.

Энэ тогтоолые бэелүүлхын тула үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүл ба бага мэдэгшэдэй тоо бүридхэл хэгдэжэ, 120 хүн элирүүлэгдэбэ.

Эдэнэрые ном бэшэгтэ һургахын тула һургуули һайнтай нүхэд Сынгеев, Раднаев, Бадмажапова, Гончиков ба Батуев гэгшэд томилогдоо.

Декабриин 15-һаа занятинь эхилээд колхозникууд үзэг бэшэг шудалха ябадалда эдибхитэйгээр оробо.

В. Будаев.

Үйлэдбэриин шэнэ дэбжэлтэнүүд

Ажахын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда ажалшадай эдибхиие зорюулха!

Түсэбһөө гадуур загаһа тушаана

Байкалогосрыбтрестын бүхы предприятинуудай, загаһанай ажалтай артельнүүдэй коллективүүд байгша оной декабриин түрүүшын 20 үдэрые түсэбһөө гадуур загаһа тушаалгаар тэмдэглэһэн байна.

Декабриин 20-до тус трест бүхэлдөө түсэбэйнгөө дээдэ тээ 17.800 пүүд загаһа барижа гүрэндөө үгэбэ. Горячинскын загаһабарилгын завод 19.854 пүүд, Ярууһын—10.116, Усть-Баргажанай—3.234, Хойто-Байгалай—1050 пүүд загаһа барижа тушаагаа.

И. Далбаев.

„Труд“ артелиин түрүүшүүл

Декабриин 15-ай байдалаар инвалидуудай «Труд» гэжэ артель 842.406 түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргажа, жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

Тиихэтэй хамта, тус артелиин гэшүүд нүхэд Поротова, Кушнарева, Фомина, Максимова гэгшэд жэлэйнгээ даалгабаринуудые 300—364 процент гүйсэдхэһэн ба мал оелгын мастер Демина гэгшэ жэлэй түсэбые 376 процент гүйсэдхэһэн байна.

Мүнөө эдэ стахановецууд РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсажа, улам үргэн далайсатайгаар хүдэлмэрилнэд.

Д. Цыренов.

Үрүү нөөсэлгын кассанууд

Аймагай нөөсэлгын кассанудай дундахи дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн улам эршэмтэйгээр үргэлжэлжэ байна. Сэлэнгын аймагай нөөсэлгын касса декабриингаа даалгабарие мүнгэ нөөсэлгөөр ба туһаламжын түлбэри оруулалгаар 169,1 процент гүйсэдхөө. Тэрэшэлэн Курумканай—151,2 процент, Хэжэнгын нөөсэлгын касса 131 процент гүйсэдхэжэ, эдэ гурбан аймагуудай нөөсэлгын кассанууд бусад аймагуудай кассануудһаа түрүүлжэ ябана.

Ангай арһа бэлэдхэлэй түсэбые гүйсэдхэбэ

Баунтын аймпотребсоюз (түрүүлэгшэнь Быстров) 302 мянган түхэригэй ангай арһа тушаажа, дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэбые 167 процент гүйсэдхэбэ. Тэрэшэлэн Курумканай аймпотребсоюз 185 процент, Закаменай аймпотребсоюз 155 процент гэхэ мэтэ кварталайнгаа түсэбые гүйсэдхэбэд.

В. Агафонов.

30 вагон заһабарилба

Улан-Удын станциин вагон заһабарилгын пунктын хүдэлмэришэд (начальнигынь нүхэр Батурин, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Доржиев) Хойто-Кавказай түмэрзамай Тимашево станциин депогойхидой методээр хүдэлмэрилжэ, байгша оной туршада хүдэлмэриин хойто тээ ба сүлөөтэй сагтаа 10 вагоной дунда заһабарие ба 20 вагоной капитальна заһабарие дүүргэһэн байна.

Иигэжэ тус пунктын хүдэлмэришэд шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэлэй вагоной капитальна заһабарилгын түсэбые декабриин 8-да 150 процент, вагоной дунда заһабарилгын түсэбые декабриин 20-до 200 процент дүүргэбэ.

Российска Федерациин ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаһан вагон заһабарилагшад коммунистнууд Смирнов, Вислов, Чернов, Худяков, Мацинин гэгшэд декабриин 22-ой үдэр һарынгаа даалгабарие дүүргэһэн байна.

Мүн слесарьнүүд Медведьев, Бодяк, слесарь-автоматчик Борисов, столярнууд Рузанов, Афонский гэгшэд хүдэлмэриин хойто тээ вагонуудые заһабарилхадаа үндэр бүтээсэнүүдые түйланад.

Мүнөө вагон заһабарилгын пунктын коллектив мүрысөөндэ улам эршэтэйгээр оролсожо, декабрь һарын эсэс хүртэр үшөө 25 вагон заһабарилха гэһэн уялга абанхай.

А. Ковалевский.

Мяханай комбинадайхид шэнэ амжалтануудые туйлана

Улан-Удын мяханай комбинадай хүдэлмэришэд ба инженерно-техническ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда һунгалтын хүндэлэдэ дэлгэрһэн мүрысөөн улам үргэдэжэ байна. Бүхы цехүүдээр болон таһагуудаар хүдэлмэришэдэй суглаанууд үнгэргэгдэжэ, халаан бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн бодото уялгануудые абаһан байна.

Коллективэйнгээ дунда мүрысөө үсхэһэн колбасна цех (начальнигынь Юращик) энэ жэл соо бүтээхэ ажалаа үни дүүргээд, жэлэй эсэс хүртэр 350 тонно колбасна зүйлнүүдые бүтээн гаргаха уялга абажа, РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаба.

Нүхэр Денисенко гэгшын хүтэлбэрилдэг бригада үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 200 процент, нүхэр Абулова гэгшын хүтэлбэрилдэг бригада 170 процент, комсомолка Потаповагай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай бригада 160 процент дүүргэхэ гэхэ мэтээр уялгануудые абаад, эршэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Нүхэр Потаповагай комсомольско-залуушуулай бригадын члениүүд үдэрэйнгөө нормонуудые тус бүхэндөө 200—250 процент дүүргэжэ эхилээ.

Г. Воробьев.

Һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсана

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Улан-Удын паровозо-бүтээлгын заводой булад шудхалгын цехын хүдэлмэришэд, мастернууд, инженернүүд социалистическэ ажалай эрхим жэшээ харуулжа, 1,5—2 нормо дүүргэнэд.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ энэ заводто ерэһэн залуу формовщик Владимир Зорин гэгшэ формовщигуудай бригада хүтэлбэрилнэ. Тус бригадын члэнүүд декабрь һарын түрүүшын 20 үдэрэй ажалай даалгабарие 237 процент дүүргээ.

Мүн Константин Станиславич Кениг гэгшын хүтэлбэрилдэг формовщигууд энэ үе соо ажалайнгаа даалгабарие 190 процент гүйсэдхэбэ. Бригадир Кениг өөрөө хоер формовщигуудай орондо хүдэлмэрилнэ. Тиихэ зуураа, табан залуу хүдэлмэришэдые формовщигай мэргэжэлдэ һургажа, мүнөө тэдэнь үдэр соо 1,5—2 нормо үгэнэд.

Заводой суута булад шудхагша нүхэр Назаров мартеновскэ пеэшэндэ хүдэлмэрилһөөр хэдэн жэл болоо. Мүнөө нүхэр Назаров декабрь һарынгаа даалгабарие 139 процент дүүргээд, нормоһоо гадуур хэдэн арбаад тонно металл хайлуулхаар хүдэлмэрилжэ байна.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ цехын 15 эрхим хүдэлмэришэд стахановска вахтада жагсажа, ажал хэрэг дээрээ һайн амжалтануудые туйлажа байна.

Ф. Петров.

Шэнэ гэрнүүд

Улан-Удэдэ Смолиной ба Набережная үйлсэнүүдээр 8—8 байратай хошоод дабхар модон гэрнүүд баригдажа байна. Эдэ гэрнүүд һаяар дүүргэгдэхэнь.

> Кино болбол нийтын агитаци хэхэ агуухэ арга-зэмсэг мүн.
> И. СТАЛИН.

Кинофикациин хүдэлмэрилэгшэд! Таанарые мүрысөөндэ урижа байна

Кинофикациин Кабанскын таһагай хүдэлмэрилэгшэд болбол 1946 оной июлиин 25-да кинофикациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзэй Обкомой ба БМАССР-эй Совминэй дэргэдэхи кинофикациин управлениин дамжуулгын Улаан туг абаһан байгаа.

Тиихэдэ, кино харуулгада ажалшадые хабаадуулгаар, сеансын тоогоор ба бусад показательнуудаар Октябрьска революциин 29-дэхи ой хүртэр жэлэйнгээ түсэбые 110 процент дүүргэхэ уялга абаһан юм. Сталинска Конституциин үдэртэ жэлэйнгээ түсэбые 125 процент гүйсэдхэжэ, кинофикациин Кабанскын таһагай хүдэлмэрилэгшэд абаһан уялгаяа дүүргэбэ.

Киномеханигууд болбол кинохаруулгын шанарые улам саашань һайжаруулхын зорилгоор кино харагшадай урда һарадаа нэгэнһээ доошо бэшэ өөрынгөө хүдэлмэри тухай тоосоо хэхэ харуулһан картинанууд тухай һайшаал суглуулхын тула кино харуулгые эмхидхэгшэдые бии болгохо уялгануудые абаба.

Гадна, кинофикациин Кабанскын таһаг 1946 оной декабрь һара соо аймаг соогоо 200 кино сеанс харуулжа, тэрээндэ 10 мянган харагшадые хабаадуулха, кино аппаратураяа нэгэшье аварида оруулангүй, һунгуулиин үдэр—февралиин 9 хүртэр 1947 онойгоо нэгэдэхи кварталай түсэбые 75 процент дүүргэжэ, шэнгэн түлишэ ба түрхихэ тоһо. запасной частиие 10 процентһээ доошо бэшэ арбилха уялгануудые абаба.

Кинофикациин Кабанскын таһагай хүдэлмэрилэгшэд дээрэ дурсагдаһан уялгануудые бэедээ даажа абаад, кино харуулгын шанарые һайжаруулха, харагшадые культурнаар хангаха ба кино харалгада ажалшадые үргэнөөр хабаадуулхын тула социалистическэ мүрысөөндэ урижа Бурят-Монголой кинофикациин бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаба.

ЭРХИМҮҮДЭЙ НЭГЭН

Жэлһээ жэлдэ ан гүрөөл олоор барижа, гүрэндөө эшэг олзо оруулдаг эрхим ангуушадай тоодо Хэжэнгын аймагай «Зурагаанай зам» колхозой ангуушан Шагдар Батаров гэгшэ оролсоно. Мүнөө жэл нүхэр Батаров гансахан һара соо агнаад байхадаа 7 үнэгэ, 1 шэлүүһэ, 100 гаран хэрмэ ба бусад ангуудые барижа, сезонойгоо даалгабарие гүйсэдхэбэ.

Батаров хадаа бага наһанһаа хойшо ан гүрөөл агнажа нилээд дүршэл шадабаритай болоһон ангуушан байха юм.

Д. Доржиев.

ҺУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛЭЙ БЭЛЭДХЭЛДЭ АЛБАН ХОЙРОГООР ХАНДАҺАНАЙ ҮРЭНҮҮД

Түнхэнэй аймагай һургуулинууд 1946-1947 онуудай һуралсалай шэнэ жэлые хангалтагүй бэлэдхэлтэй эхилһэн байна. Совет скэ арадуудай амгалан үеын үүсхэн байгуулха ажалда ороһоор хоёрдохи жэлэй үнгэржэ байхада, һуралсалай шэнэ жэлдэ жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхэ дүүрэн арга-боломжо бидэндэ бии байгаа. Теэд Түнхэнэйхид энэ арга-боломжонуудые гүйсэд хэрэглэжэ шадаагүй байха юм.

Эндэ бүгэдэнийтын һуралсал ябуулха хуулиие бэелүүлхын тула зохихо тэмсэл хээгүй саһан дээрэһээнь һуралсалай жэлэй эхилхэдэ һургуулиин наһанай 200 гаран хүүгэд һургуулида хабаадуулагдаагүй үлэһэн байха юм.

Мүн һургуулиин гэр байранууд үйсэд һайнаар заһабарилагдаагүй, түлеэ залһаар хүсэд хангагдаагүй, багшанарай байра заһабарилагдаагүй байха юм. Тиимэһээ мүнөө болоходо зарим һургуулинууд хаагдахын аюулда хүрэнхэй. Жэшээлхэдэ, Харанай дунда һургуулиин (директорынь нүхэр Гыжинов) гэр байра хэшээл хэхэ аргагүй хүйтэн, муухай, сонхонуудынь шэлэлэгдээгүй, партануудынь хүүгэдэй бэедэ таарулагдаагүй байха юм. Гэрэйнь пеэшэнүүд кирпиисэгүй дээрэһээ заһабарилагдаагүй. Харин аймагай промкомбинат кирпиисэ үгэхэбди гэжэ һургуулиин мүнгэ нэхэлжэ абаад һанаа амар һуужа байдаг. Энэ һургуулида Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Шахтаханов) 1100 кубометр бэлэн түлеэ асарха һайһан аад, зүбхэн 100 кубометр асараад зогсошоо.

Мүн Тальскын долоон жэлэй һургуули, Аршаанай, Зэгтын ба бусад эхин һургуулинууд түлеэгүй, гэр байрань һайнаар заһабарилагдаагүй ушарһаа хүйтэн хүхэ байха юм. Тиимэһээ һургуулиин үхибүүдэй хүйтэ абаха ябадал олошорһон байна.

Аймагай һургуулинууд мүнөө хүртэр 6 гшанараар хүсэд хангагдаагүй. Ульбагайн эхин һургуулида багшын үгы байһан дээрэһээ арайхан гэжэ октябриин 9-дэ хэшээлээ эхилһэн байгаа. Шулуутайн ба бусад эхин һургуулинууд багшанараар дутамаг дээрэһээ хоер халаагаар хүдэлмэрилнэ. Теэд лампа ба керосинаар хангагдаагүй ушарһаа үдэшын хэшээлнүүд тон муу шанартайгаар үнгэргэгдэдэг байна.

Аймагай гэгээрэлэй таһагай зүгһөө багшанарай эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ябадалые хүтэлбэрилдэггүй, тэдэндэ туһаллагүй дээрэһээ, зарим багшанар эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ багаар анхаралаа табина. Жэшээлхэдэ, Харанай дунда һургуулиин түрэлхи хэлэнэй ба литературын һургагша Гергенов гэгшэ „Звезда“ ба „Ленинград“ журналнууд тухай нүхэр Ждановай хэһэн элидхэлые шудалаагүй байхаһаа гадна, нүхэр Ждановай ямар тушаалда байдагые мэдэхэгүй байшоо. Иимэ жэшээнүүд олон. Түрэлхи хэлэ заалга аймагай олонхи һургуулинуудта хангалтагүйгөөр табигданхай. Тальскын долоон жэлэй һургуулида, һургагшагүй дээрэһээ мүнөө хүртэр түрэлхи хэлэн заагдаагүй.

Нютагай партийна, советскэ ба худалдаа-наймаанай организацинууд багшанарта материальна туһаламжа үзүүлхэ ба нормынь хаһа саг соонь үгэхэ ябадалда багаар анхаралаа хандуулна. Түнхэнэй дунда һургуулиин багшанар сельпогой түрүүлэгшэ Сороковиковой гэмээр хэдэн хоногто талха-хилээмэгүй үлдэһэн ушар үзэгдэһэн байна.

Эдэ бүхы шалтагаанууд дээрэһээ Түнхэнэй аймагай һургуулинууд 1946—1947 онуудай һуралсалай жэлэй нэгэдэхи четвертиие муу показательтайгаар дүүргэбэ. Аймагай 3579 һурагшадһаа 1452 хүүгэд номдоо муугаар һуража гараа. Тусхайлхада 10-дахи классуудай 18 һурагшадһаа 15-ниинь, долоодохи классуудай 137 һурагшадһаа 89-ниинь һуралсалаараа хангалтагүй сэгнэлтэнүүдые абаһан байна. Һурагшад илангаяа математика ба ород хэлээр муу сэгнэлтэ абадаг байна. Харанай дунда һургуулиин долоодохи класста алгебраар болоһон шалгалтада (һургагшань нүхэр Цыбикова) нэгэшье һурагша „һайн“ гэһэн сэгнэлтэ абаагүй. 10-дахи класста литератураар болоһон шалгалтада мүн „һайн“ гэһэн сэгнэлтэ абаһан хүн байгаагүй. Мүн бусад һургуулинуудта иимэ ушарнууд олон үзэгдэнэ.

Иимэһээ Түнхэнэй аймагай партийна, советскэ ба илангаяа арадай гэгээрэлэй органууд һургуулинуудай хүдэлмэридэ үзэгдэжэ байһан туйлай ехэ дутагдалнуудые ябууд заһажа, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые үндэһөөрынь һайжаруулха эрид хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерство тус аймагай һургуулинуудай байдалда тусхай анхаралаа хандуулжа, зохихо туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Д. Дугаров.

1.113 МЯНГАН ТҮХЭРИГЭЙ ПРОДУКТ БЭЛЭДХЭБЭ

Бурмонкоопсоюз хадаа республикын колхозууд ба колхознигуудһаа хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абалгые эмхидхэһээр хахад һараһаа дээшэ болобо. Энэ хугасаа соо 1.113 мянган түхэригэй продукт бэлэдхэһэн байна. Энээнэй тоодо 358 центнер мяха, 600 килограмм тоһо, 600 килограмм өөхэ, 40 центнер загаһа, 84 центнер овощь, жэмэс, һамар, үндэгэ болон бусад хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэбэ.

Эдэ продуктнууд хадаа шэнэ нээгдэһэн магазинуудта гаргагдан худалдагдажа байха юм.

Һунгуулиин кампаниин үедэ аймагай газетэнүүдэй зорилгонууд тухай

★

Ц. ЦИБУДЕЕВ—ВКП(б) гэй Обкомой хэблэлэй секторые даагша.

★ ★

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд хадаа советскэ арадай ажабайдалда туйлай ехэ удхашанартай событи мүн. Засагайнгаа дээдэ органуудта Эхэ оронойнгоо эрхим хүнүүдые һунгажа, гүрэнэйнгөө засагые бүри бүхэжүүлхээр бэлэн байһанаа бүхы ажалшаднай дабтан харуулхань лабтай. Мүнөө хүдэлмэришэд, колхознигууд болон советскэ интеллигенциин политическэ ба үйлэдбэриин эдибхинь улам ургажа байна.

Партийна организацинууд хадаа олониитэ ажалшадай энэ политическэ ба үйлэдбэриин дэбжэлтые саашадань хүгжөөхэ, агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие эрид һайжаруулха уялгатай.

Урдаа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга зэмсэгүүд хадаа манай партийна организацинуудта бүрин бии гээшэ. Тус зэмсэгүүдэй нэгэнниинь большевистскэ хэблэл болоно.

Мүнөө манай бүхы большевистскэ хэблэлэй үмэнэ тон ехэ хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Үнгэрһэн һунгуулиин кампанинуудай үедэ нийтэ-политическэ хүдэлмэриие дэлгэрүүлгэдэ газетэнүүд болбол тон шухала үүргэ дүүргэһэниинь мэдээжэ. Газетэ хадаа большевистскэ агитаци ба пропагандын дайшалхы зэбсэг мүн. Тэрэ болбол Ленин Сталинай партиин политикые арад зондо зүбөөр ойлгуулха, манай ороной илагдашагүй хүсэ шадалые тайлбарилан харуулха уялгатай. Хуряангыгаар хэлэбэл, газетэнүүд хадаа партийно-политическэ хүдэлмэриин бодото центр байха еһотой. Һунгуулиин кампаниин үедэ аймагай газетэнүүдэй үмэнэ ямар зорилгонууд байнаб?

Нэгэдэхеэр, СССР-эй, РСФСР-эй болон БМАССР-эй Конституцинуудай агуухэ принципүүд тухай пропагандые дэлгэрэнгыгээр ба гүнзэгытөөр ябуулха шухала. Газетэнүүд болбол Сталинска Конституци дотор алтан үзэгөөр бэшэгдэһэн, манай арадай бүхэдэлхэйн түүхэтэ туйлалтануудые, советскэ социалистическэ гүрэнэй байдалай бата бүхэ байһые, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда туйлаһан агуухэ илалтые, СССР-эй арадуудай морально-политическэ нэгэдэл ба аха-дүүгэй ханибарисаае, СССР дотор үнэхөөр арадай советскэ демократиин хүгжэлтые үргэнөөр харуулха еһотой. Тэрэшэлэн ленинско-сталинска национальна политикын һалбаранһандажа байһан тухай бэшэхэ хэрэгтэй. Энээн тушаа хэдэн олон баримтануудые харуулжа болохо гээшэ. Манай Бурят-Монголой АССР-эй арадай ажахын али бүхы һалбаринуудай хүгжэлтэ, удхаараа социалистическэ ба формоороо национальна культурын ургалта хадаа ленинско-сталинска национальна политикын ашаар, коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр түйлагдаһан байна. Энээниие олониитэ ажалшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулалга болбол большевистскэ хэблэлэй нангин уялга мүн.

Ленин-Сталинай партиин хүтэлбэреэр табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхын түлөө, ажабайдалайнгаа материальна ба культурна хэмжээе эрид дээшэлүүлхын түлөө, дайнһаа дашарамдажа бии болоһон бэрхэшээлнүүдые түргэнөөр дабахын түлөө манай арадай хэрзэргэ тэмсэжэ байһыень мүн олониитэ ажалшадта харуулха шухала. Газетэнүүд болбол мүнөө республика дотор дэлгэрээд байһан социалистическэ мүрысөөе толгойлхо, мүрысэгшэдэй тооё олошоруулха, түрүүшүүлые харуулха, тэдэнэй ажалай эрхим дүй-дүршэлые дэлгэрүүлхэ уялгатай.

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтын үедэ «Стахановская вахта» гэжэ газетэ болбол социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлгэдэ нилээд анхаралаа табиһан байна. Тэрэ хадаа стахановецуудай үйлэдбэриин амжалтанууд тухай материалнуудые хододоо толилжо, саашадаа ажалай үндэр бүтээсэ түйлахыень түрүүшүүлые уряалдаг байһан юм. Газетэнүүд мүнөөшье тиимэ еһоор хүдэлмэрилхэ зэргэтэй.

Хоердохеор, теоретическэ бэлэдхэлтэй пропагандистнууд ба аймагай хүтэлбэрилхы партийна хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр, һунгалтанууд тухай Дүрим болон Конституциин зарим асуудалнууд тушаа консультацинуудые, һунгагшадтай хөөрэлдөөнүүдые, «асуудалнууд ба харюунуудые» газетэдэ толилжо байха хэрэгтэй. «Олониитэ арад зониие, илангаяа һунгалтада түрүүшынхеэ хабаадалсаха байһан һунгагшадые советскэ һунгуулиин системын принципүүдтэй, һунгуулиин округууд ба участогуудые бии болгохо гуримтай, һунгагшадай список зохеохо ябадалтай, депутадууд болгогдохо кандидадуудые дэбжүүлхэ гуримтай танилсуулха хэрэгтэй» (Правдаһаа). СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтануудай үедэ ВКП(б)-гэй Курумканай айкомой ба аймгүйсэдкомой орган «Курумканский колхозник» гэжэ газетэ болбол һунгагшадай асуудалнуудта дэлгэрэнгы харюунуудые үгэһэн байгаа. «Асуудалнууд ба харюунуудые» мүнөөшье газетэнүүдэй хуудаһануудта толилжо байха шухала.

Гурбадахяар, агитколлективүүдэй болон агитаторнуудай хүдэлмэриие үргэнөөр харуулха хэрэгтэй. Газетэнүүд хадаа эрхим агитаторнуудай хүдэлмэриин дүй-дүршэлые дэлгэрүүлхэ, тэдэнэрэй ямараар хүдэлмэрилжэ байһыень хододоо харуулжа байха уялгатай. Олонхи газетэнүүдэй дутуунь юуб гэхэдэ, статья дотороо муу гү, али һайн хүдэлмэриин баримтануудые миил тоолоод лэ хизаарлашадаг зантай. Иимэ статья хадаа хэндэшье туһа хүргэдэггүй гээшэ. Редакцинууд болбол агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, зарим агитаторнуудай өөһэдынь бэшэгүүдые газетэдэ саг үргэлжэ гаргажа байгаа һаань ехэ туһатай байха гээшэ. Эдэнэр хадаа хэрзэргээр хүдэлмэрилжэ байһан тухайгаа, хүдэлмэридэнь тохеолдодог бэрхэшээлнүүд тухай, тус бэрхэшээлнүүдые хайшан гээд дабадаг ба амжалтануудые ямар аргаар түйладаг тухайгаа хөөрэжэ үгэхэ бэлэй.

Газетэ хадаа олониитэ зоной үүсхэлые үнэхөөрөө эмхидхэгшэ байха еһотой. Редакциин хүдэлмэрилэгшэд болбол эрхим хүдэлмэриин дүй-дүршэлые оложо дэлгэрүүлхэһээ гадна, тус дүй-дүршэлые бии болгохо зэргэтэй. Жэшээнь аймагай газетын редакци хадаа гүнзэгы удхатай хөөрэлдөөе бэлэдхэлгэдэнь, мүн энэ хөөрэлдөөгөө идейно-политическэ үндэр хэмжээдэ үнгэргэхэ хэрэгтэнь агитаторта туһалжа шадаха байна. Һүүлээрнь, тус агитатор болбол энэ хөөрэлдөөе хайшан гээд бэлэдхэһэн ба үнгэргэһэн тухайгаа газетэдэ бэшээ һаань тон һайн байгаа. Энээниие хэхэдээ газетэ болбол арад зоной үүсхэлые гаргагша, эмхидхэгшэ байһан үүргэеэ дүүргэжэ шадаха байһаниинь лабтай. Үнгэрэгшэ һунгуулиин үедэ «Баргузинская правда», «Стахановец» (Зэдын аймаг) ба бусад газетэнүүд хадаа агитколлективүүдэй хүдэлмэри тухай, агитпунктнууд ба һунгуулиин участогууд дээрэ ябуулагдажа байһан партийно-политическэ хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байдаг байһан юм. Газетэнүүд урданайнгаа хүдэлмэриин баян дүй-дүршэлые хэрэглэхэ еһотой.

Дүрбэдэхеэр, газетэнүүд хадаа һунгалтын эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэлэйшье асуудалнууд тухай бэшэхэ уялгатай. Агитпунктнууд ба һунгуулиин участогууд хэрзэргэ бэлэдхэгдэжэ байнаб, наглядна агитаци ямараар табигданхайб, хаанын газетэнүүд ба «дайшалхы хуудаһанууд» таһалдалгүй таража байдаг гү, һунгагшадай список дотор алдуугүй гү, эдэ бүхы асуудалнуудта анхаралаа табижа байха хэрэгтэй. Газетэнүүд болбол агитпунктнуудай хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлхэ ба тэрээниие усадхаха хэмжээ-ябуулгануудые зүбөөр заажа үгэхэ зорилготой. Партийно-политическэ хүдэлмэриин центр болохо һунгуулиин участок дээрэ агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ илангаяа ехэ һанамжаяа табиха шухала.

Һунгуулиин кампаниин үедэ манай газетэнүүд хадаа олониитэ ажалшадтай өөһэдынгөө холбоо барисаае бүри бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ байһаниинь мэдээжэ. Хүдэлмэришэд, колхознигууд ба советскэ интеллигенцитэй нягта холбоотой байһандаа большевистскэ хэблэл хүсэтэй гээшэ. Хэблэл болбол коллективнэ агитатор, пропагандист ба эмхидхэгшэ мүн гэжэ Владимир Ильич Ленин тэмдэглэһэн байгаа. Арад зонтой нягта холбоотой байгаа һаа, энэ холбоогоо үдэр бүхэндэ улам бүхэжүүлжэ байгаа һаа, манай газетэнүүд урдаа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаха байна.

Аймагай газетэнүүдэй хэмжээнь (талмайнь) бага ба недели соо нэгэ дахин гарадаг байна. Тиимэ дээрэһээ, тэдэнэй хүдэлмэридэ зарим бэрхэшээлнүүд тохеолдохо байха. Зүгөөр, тус бэрхэшээлнүүдые дабахын тулада хүдэлмэреэ түсэбэй еһоор табиха, материалнуудаа саг соонь бэлэдхэхэ, хүдэлмэридөө эдибхитэдые олоор хабаадуулха шухала. Статьянууд болбол үгөөр үсөөн, удхаар баян, тодо һонороор ба зүбөөр бэшэгдэһэн байха еһотой.

Зарим аймагай газетэнүүд шанараар нюрuу байна. Шухала асуудалнуудые саг соонь политическэ хурсаар табижа шададаггүй, нэгэ хэмжээ-ябуулгые эхилээд, тэрээнээ эсэстэнь хүргэнгүй болишодог зантайшье газетэнүүд бии. ВКП(б)-гэй зарим айкомууд өөһэдынгөө газетэдэ хүсэд анхаралаа табидаггүй, туһаламжа багаар үзүүлдэг байна. Энэ ябадалда эсэс табиха хэрэгтэй. ВКП(б)-гэй айкомууд өөһэдынгөө органуудые хүтэлбэрилхэ, газетынгээ идейно-политическэ хэмжээе эрид үргэхын тулада шухала хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Партийна, советскэ ба комсомольско хүдэлмэрилэгшэдые хүдэлмэришэд колхознигууд ба интеллигенциие—бүхы олониитэ ажалшадые хүдэлмэридөө үргөөр хандуулжа, манай аймагай газетэнүүд болбол РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үедэ табигдаһан хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонуудаа эрхимээр дүүргэжэ шадахань лабтай.

(Ургэлжэлэл. Эхиниинь „Б.-М. Үнэнэй“ декабриин 8-ай ба 9-эй номернуудта)

II.
БАЙГАЛАЙ БАЯЛИГ

Байгалда ошожо үзэһэн хүн тэндэхи байгаали дэлхэйн тон онсо хэлбэртэй ба үзэсхэлэн һайханиие мэдэхэ байна. Ород ороной дэлхэйн хэлбэриие инаг дулаанаар зураглан харуулһан Антон Павлович Чехов Байгал тухай үнэн зүрхэнэйнгөө оёорһоо гараһан гайхамшаг үгэнүүдые бэшэһэн байна:

«Байгал дээгүүр сэнгэжэ ябаһан үдэрөө наһа үеэрээшье мартахагүйб», —гэжэ Антон Павлович Чехов бэшэнэ.

«...Байгалай үмэнэхи орон Швейцари. Дон ба Финляндиие ниилүүлһэн мэтэ үзэсхэлэнтэй һонин байна. Байгалай үмэнэ би дуратай юумэеэ хараа6: Кавказай уулануудые. Пселын талые. Звенигорско уездые. Донииие. Үдэрынь Кавказ дээгүүр гүйлгэжэ гараад, һүниинь Донской талаар хатаргаад. үглөөгүүр нойрһоо һэрээд харан гэһэйшни, тойроод Полтавска губерни байжа байдаг юм. хэдэн мянган модо газарта иимэ байдаг.»—гэжэ Чехов бэшэнэ.

Нээрээшье тиимэл даа. Июль һарын хахад үдэрэй шанга наран шарана. Эрье тээшэ залхуугаар эбхэрэн долгилжо байгаа Байгалай тунгалаг номин уһые хаража байхадаа. Крымэй урда эрье дээрэ байһан шэнги болоно. Халуун ороной эрбээхэйн далинууд мэтэ үргэн ехэ һэрбээтэй. бэлтэгэр нюдэтэй үхэр жараахайнууд хүжүүнээр нишэ тиишээ ябажа байхань уһан дотор эли тодо үзэгдэнэ. Хадын боори хүртэр далайн шара улаан элһэн Байгалай эрьеые жэгдэхэнээр хушана. Байса шулуугаараа хушууран ерэжэ далайда тулаһан тэрэ уулын эгсэ үндэр хажуу өөдэнь арьягар үргэн гэшүүһэтэй нарһан модод үдэрэй бүгшэм халуунда һажан нойрсожо байна хэбэртэй. Байсын оройдо байһан мояк өөдэ табсантай гэшхүүр зүрына. Үдын наран дулаан ороной хеор шарана. Тунгалаг агаар огтошье хүдэлнэгүй. Теэд энэ Крым бэшэ. харин Байгалай эрьеын Эльһэтэ гэжэ бухта мүн.

Манай катерай хойто зүг тээшэ ошохо бүри байгаалиин түхэл хубилжа эхилнэ. Һаруул тунгалаг уһанай эрьеэр нойрсожо байгаа хуһан шугые харахадаа. центральна Россиин байгаалиие зураһан алдарта Левитанай гайхамшагта зурагууд һанагдана... Теэд тэрэ Звенигородой уеэддэ эвенкэнүүд байдаггүйбшуу. Харин эндэ Кичера мүрэнэй адагта Душкачаны гэжэ эвенкийскэ тосхон байдаг. Кичера гол эндээ залхуу номгон урадхалтай болон Байгал нууртаа шудхана.. Эрьеэрэнь үндэр хулһанууд урганхай, уһан сооһоонь шараханууд ба сагааханууд уһанай сэсэгүүд бултайлдан долгиндо аалихадаар хүдэлнэ. Душкачаны гэжэ тосхон хадаа налуу хадын бооридо хашасалдан буржагар хуһануудаар бүрхөөгдэнги байжа. Москва шадарай деревнинүүдтэл тон адляар үзэгдэнэ.

Саашаа манай катер Байгалай эгээ гоё газарнуудай нэгэн болохо Чивыркуйн тохойдо ерэнэ. Энэ тохойе (заливые) загаһашад «Алтан оёор» гэжэ нэрэлдэг юм, эндэ загаһан айхабтар элбэг. Чивыркуйе гурбан талаһаань, ой модондо хушагдаһан уула хаданууд хүреэлнэ. Наранай орохо үедэ эдэ орьел хадануудань холын хара хүхэ үүлэнүүдтэй ниилэн. улайран хүхэрэн үзэгдэжэ, зөөлэхэн дулаан үнгөөрөө нюдэнэй шэмэг болоно. Ганцал «Святой нос» («Нангин Хамар») гэжэ байсата хахад арал гансаараа орьойдонь хүртэшэгүй омог хүйтөөр ерхойн илгаржа үзэгдэдэг юм.

Онгосооро улам саашалхадаа, Нюсэгэн Колтыгей гэжэ нэрлэгдэһэн гайхамшаг һонин аралда хүрэнэбди. Теэд энэ арал огтошье нюсэгэн бэшэ. харин үндэр ногоогоор бүрхөөгдэнхэй. Наралиг таладань үнэр анхилама ая ганганууд, һөөг хартаганаанууд. нарихан эшэтэй сагаахан магуud, сэнхир хүхэхэн сэсэгүүд ургана.

Һэбшээ һалхин сэсэг ногоонуудые долгилуулна. Алад саашань харахада захагүй сэнхир Байгал... Номин хүхэ долгинууд эбхэрэн эбхэрэн ерэжэ эрье шадарай налагай байса шулуудые эльбэн сохижо байдаг. Аралай баруун эрьедэ ошонобди. Улаабтар боро үнгэтэй эгсэ байсануудань сэхэ доошоо уһаруу тонгойлдоно. Гэнтэ захагүй олон сахалай шубууд һуурһаа үргэлдэн ниидэжэ хурса үзүүртэй сэнхир сагаан далинуудаараа агаарые эсхэн. нарай үхибүүд шэнги хайралдаһа хүрэмөөр ори хашхаралдаа табилдан. дэ гүүрнай ... Гэнтэ гэнтэ зургад гэлдэжэ тэнгэри өөдэ дэбинэ. гэнтэ доошоо шуумайн. үбсүүгөөрөө уһанда тулатараа ерэнэ. Энэ аралай зэрлиг байсанууд дээрэ байралдаг энэ тоогүй олон сахалай шубуудые харахадаа. тус аралые Колтыгей гэжэ нэрлэхэ бэшэ. харин Сахалайн арал гэжэ нэрлэхэ байгаа гэмээр байна.

Эдэ олон шубуудай хүсэтэ даляараа хии агаарые эшхэрүүлэн, орилолдон хашахаралдан ниидэжэ ябахадань, юундэшьеб үни мартагдаһан урданай уйдхарта романсын хүгжэм һанаанда ороно:

...Сагаан сахалайн хашхараан
Уйдхарта долгиной салгидаан
Далайн уһанай ангилаан
Зүрхэ сэдьхэлым эзэлнэл.

...Байгал далайн хада байсанууддань ондо ондоонууд юм. Зарим уула хадануудань зүрхэ баярлуулма хүхэ ногоон ой модоор бүрхөөтэй. харин зарим хадануудань тон нюсэгэн—арьял ехэ байса шулуунда даруулан һүртэй шэрүүнээр ерхойлдожо. холын хойто орониие һануулна. «Крестовая» гэжэ бухта эгээл иимэ түхэлтэй. Тэндэ хаа яа набтархан арбагар хуһанууд шулуунай забһараар аһалдан. үрмэһэнэй гашуун үнэртэй сэсэг ногоонууд эндэ тэндэ үзэгдэнэ.

Хэды тиибэшье. ой модогүй тазар Байгал дээрэ гон үсөөн. Байгалай эрье шадарай уула хаданууд үргэлжэ дээрээ шахуу нарһан ба шэнэһэн модоор бүрхөөтэй. Тэрээнэй дундуур газаа далайн корабльнуудай грот-мачт мэтэ сэб сэхэ ба үндэрнүүд нарһа модод ургадаг. Теэдшье Баргажанай гайхамшаг үндэр нарһануудай зариманиинь далайн онгосонуудай грот-мачта болож, Байгал далайн хүйтэн жабарай орондо, Атлантиин далайн дулаан һалхинда үлсэлгэжэ ябадаг байхал.

Мүн Байгалай эрьеэр һалхинда хүдэлдэггүй тэгшэ һайхан хасуурнууд. һайхан үнэртэй зөөлэхэн хүхэ шэлбэтэй, ялгар хара лак шэрээр шэрдүүлһэн мэтэ үнгэтэй жодоонууд ургана. Эндэхи хушануудһаа эрхим шанартай һамарнуудые сохижо абадаг байха юм.

Эдэ ой соогуур: улаагана, зэдэгэнэ, нэрһэн, үхэр нюдэн, үлир, шазаргана гэхэ мэтэ элдэб олон жэмэсүүд ба эмэй үнэтэ ургамалнууд тон элбэг.

Байгал шадарай тайга дотор өөрынгөө үнэтэ арһаар бүхы дэлхэй дээрэ алдаршаһан ошотомо хара булганууд амидарна. Мүн сэнхир сагаан хэрмэн, үен, үнэгэн, халюун шэлүүһэн, баабгай, буга, хандагай гэхэ мэтэ ан гүрөөлнүүд олон байдаг.

Сосновка гэжэ бухтада, манай бүхы орон дээрэ алдаршаһан Баргажанай булганай заповеднигэй центрэнь байдаг юм. Тус заповедник 7000 кв. километр газар эзэлнэ.

Сосновкоһоо холо бэшэ Давша гэжэ газарта энэ заповеднигэй научна хүдэлмэриин база байдаг. Тэндэ зоологууд, ботанигууд, ангуури шэнжэлэгшэд хүдэлмэрилжэ байдаг юм.

Тус заповедник тон үргэн ехэ зорилгонуудые урдаа табина. Үнэтэй ба үсөөн ангуудые аршалан хамгаалхаһаа гадна, хэдэн олон научно-шэнжэлгын зорилгонуудые урдаа табидаг ба Сибириин тайга соо ондоо ороной ан гүрөөлнүүдые нютагжуулжа байдаг байна.

Советскэ эрдэмтэдэй эсэшэ сусашагүй хүдэлмэри манай тайгын баялигые бүри элбэг болгожо байдаг. Нарин шангаар харууһалан аршалһанайнь ашаар революциһээ урид хюдуулан үсөөрһэн булганууд ба бусад үнэтэ ангуудай тоо һүүлэй үедэ ехэтэ олошорһон байна.

Ангай арһа бэлдэлэг «Заготживсырьегой» Бурят-Монголой конторо жэлһээ жэлдэ өөрынгөө түсэбые дүүргэжэ байһаниинь энээниие эрхимээр гэршэлнэ.

Бурят-Монголой ангуушад дайнай жэлнүүд соо 9949786 түхэригэй үнэтэ ангай арһануудые өөрынгөө конторододо оруулһан байха юм.

Байгалай уула хаданууд гансахан ан гүрөөлнөөрөө алдартай бэшэ, мүн малтамалай баялигуудаар баһа алдартай байна. Тэрэнэй тайга хадануудаар алтан, мүнгэн, түмэр, олово, туулган, цинк, слюда, марганец, зэд, нефть, шулуун нүүрһэн элбэг байна.

Слюдагай баялигаар Зүүн Сибирь болбол Союз дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ. Байгал шадарай орон минеральна уһанай булагуудаар баян юм. Түнхэнэй ба Горячинска аршаанууд бүхы Союз дээрэ алдаршаһан байна.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

Американецууд „Номинальна“ гитлеровецүүдтэ үршөөл хайра олгохо һанаатай

НЬЮ ЙОРК, декабриин 25. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын Берлинһээ абтаһан мэдээсэлдэ түшэглэн мэдээсэгэнь хадаа, европейскэ зониие командалагша генерал Макнерни генинэ эзэмдэ дээрэ Германиин американскэ зонодо денацификаци хэхэ тухай немецкэ шэнэ хуулиин ёһоор тэһэргэдэ ёһотой байһан „номинальна“ гитлеровецүүд газар 1 миллион түхай хүнүүдтэ үршөөл хайра олгогдохо юм гэжэ декабриин 24-дэ мэдээсэбэ. Американска правительство хадаа бүхы гитлеровецүүдые шалгаха болоо наа 10 жэл хэрэгтэй болохо гэжэ тоолоод, сэрэгэй захиргаанай энэ дураһхалые һайшааба.

Дани тушаа Англиин табиһан эрилтэ

КОПЕНГАГЕН, декабриин 24 (ТАСС). „Ланд Ог Фольк“ гэжэ газета болбол нэгэ жэлэй саад гээ 5 батальонуудта англичануудай үгэһэн зэбсэг түхеэрэлгын түлөө 12 миллионһоо үлүү кронэ түлэгты гэжэ гэнэ табиһан эрилые мэнэ һаяхан Даниин засагаарин абаба гэжэ бэшэнэ. Германиин капитуляци хэһэнэй һүүлээр, урдань эзэмдэлгын сэрэгүүдэй дүүргэжэ байһан уялгые бэе дээрэ даажа абаха ёһотой байһан нэгэ хэдэн сэрэгэй подразделенинүүд наралгайгаар байгуулаглаһан юм. Тэ эндэ үгтэһэн эмсэг хэрэгсэлэй түлөө мнн англичанууд датскэ валютаар тоо болоходо, 12—14 миллион крон болохо мүнгэ нэхэжэ байна.

Тиссен гэгшые сүлөөлхын тухай американскэ корреспондентын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 23. (ТАСС). Оверсис Ньюс агентствын нюрибергскэ корреспондентын мэдээсэлээр Гитлерын хуули засагые гартаа булимтаран абахадань мүнгэн зөөреэр тэдхэһэн гитлеровскэ ажаүйлэдбэрилэгшэ Тиссен гэгшэ сэрэгэй гэмтэн гэгдэжэ сүүдлүүлэгдэхэгүй, харин арестһаа һаяар сүлөөлэгдэхэ юм гэжэ найдабаритай мэдээнүүд дээрэһээ тодорбо гэгдэнэ. Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай член, США-гэй түлөөлэгшэ бригадна генерал Тейлор гэгшэ Тиссениие сүлөөлһэнэй түлөө гол харюусалгатай байна.

Американецууд шэнэ зэбсэгүүдые Аляскада туршажа үзэбэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 22. (ТАСС). «Таскфорс Фриджид» гэжэ американска нэгэ арктическа соединени 8 хоногой турша соо маневрнуудые хэжэ 40 градус ба эгээл хүйтэнь 60 градус температурада элдэб янзын буу зэбсэгүүдые туршажа үзэбэ гэжэ «Нью Йорк Таймс» газетын корреспондент Лэддфильд гэгшэ Аляскаһаа мэдээсэнэ. Эдэ маневрнууд соогуур «М—24» гэжэ танкнууд, 75 милиметр калибртай үхэр буунууд хүнгэн буу зэбсэгүүд ба арктическа хубсаһанууд туршагдаба.

Хүйтэн температура мэргээр буудахада һаад хэнэгүй, гансахан лэ сэнтэхэдээ харагдасань муу болоно гэжэ офицернууд мэдүүлбэ.

Ноо һон бүдөөр оеһон шэнэ багые 50 градус температурада танкнуудай башенна буудагшадай туршажа үзэхэдэнь, хэдэхэн минутанууд соо тэсэжэ байгаад һүүлээрынь нюдэ хамар, аман тушаа гаргагдаһан нүхэнүүд хүрэжэ тагларшана.

Саашанхи туршалга январьда болохо гэжэ болзорлогдобо.

Американска сэрэгэй полици хоёр советскэ гражданинуудые Шанхайда сохибо

ШАНХАЙ, декабриин 24. (ТАСС). Энэ оной сентябрьда Мартынов ба Чузо гэгшэд — советскэ гражданинуудые американска сэрэгэй полици зэрлигээр сохиһон байгаа. Олон тоото гэршэнэрэй баримталһанай ёһоор хайшан гэжэ сохиһониинь иимээр харуулагдана:

Американска капрал Роберт Карсон гэгшэ үйлсын зүүн талаар автомашина дээрэ һүгтуугаар харайлгажа ябатараа Мартынов ба Чузо гэгшэдэй һуужа байһан машиные дайраад, ехээр гэмтээгээ юм ха. Энэнэй һүүлээр Мартынов болбол Карсондо дүтын полицейскэ участогто ошожо протокол бэшэхые дурадхаһан байна. Тиихэдэнь Карсон тэндэ ошохоео таһа арсаад, тэрьелхые забдаба. Карсониие тэрьелүүлхэгүйн тулада Мартынов болбол Карсоной машинын моторые зогсоожорхеод, полициие дуудажа эхилхэдэнь, Карсон Мартыновые айхабтар шангаар сохижорхибо гэнэ. Хэдэхэн минута үнгэрөөд байхада хореод американска сэрэгэй полицейскэнүүд гүйлдэжэ ерээд баһа Мартыновые ба Чузое дубинкээр сохижо эхилһэн байнад. Мартынов ба Чузогой газарта унашахаданшье полицейскэнүүд хүлөөрөө дэбсэжэ байгаад тэдэнэрые сохео. Тэдэ полицейскэнүүдэй зариманъ, таажа мэдэхэдэ, хараха гэжэ суглараашадые энэ ушарта хамааралсахагүйн тулада айлгахын зорилготойгоор тэдээн тээшэ револьвернүүдээрээ маряагаа гэлсэнэ.

Иигэжэ сохюулһандаа Мартыновай үрөөһэн гарынь хухараа, хүлэйнь яһа бутараа, тархинь ехээр гэмтээ. Чузогой нюдэнь ехээр гэмтээ, элигэнь хобхо сохигдоо. бэень олон газарта шархатаа. Хохидогшод удаан саг соо госпитальда хэбтэжэ эмнүүлхэ баатай болоһон байгаа. Шанхайда СССР-һээ һуугаа генконсул хадаа Шанхайда Америкаһаа һуугаа генконсулда эрид шанга хандалга энээн тушаа хэжэ, полицейскэ мүрдэлгын протоколые хаража үзэхын тулада асархыень нютагай хитад хуули засагһаа эриһэн байха юм. Гэбэшье, Хитадай ба американска түлөөлэгшэд Шанхайда болоһон энэ тэсэшэгүй ябадалые, американска полициин болошогүй ааша абариие нюужа далдалха гэжэ шиидэбэ гээшэ ха. Тусгаарлабал шанхайска хуули засагууд болбол энэ ушарые полициин талаһаа мүрдэһэнэй дүнгүүдые советскэ генконсулда хүргэн мэдээсэхые мүнөө хүртэр арсадаг байна. Американска генконсул болбол Хитадтахи американска зэбсэгтэ хүсэнүүдые главнокомандалагшын рапортһаа буулгабариие эльгээхэ зэргээр харюусан СССР-эй генконсулай хандалга тушаа хизаарлаһан байха юм. Энэ рапорт соонь сохиһон баримтанууддань бултадаа хубилгагдаһан байна. Тусгаарлабал үнэн юумые худал болгожо, энэ наншалдаанда гэмтэй нюурнуудые далдалха ба американска сэрэгэй полицейскэнүүдтэ анхан доботлжо эхилээ гэхэ мэтэшэлэн сохюулаашадта гэмыень тохохын һэдэлгэ энэ рапорт соо хэгдэһэн байха юм.

Авторитетнэ газарнуудһаа абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор Вашингтондо байгаа советскэ посольство болбол США-гэй гүрэнэй департаментда хандажа, Мартынов ба Чузое американска сэрэгэй полициин Шанхайда сохиһоной тушаа буруушаалгаа мэдүүлбэ.

Французска республикын Соведэй саг үргэлжын бюрое һуулгахаа байһан тухай

ПАРИЖ, декабриин 25. (ТАСС) Франс Пресс агентствын дамжуулхань хадаа, республикын Соведэй түрүүшын засе айиин һүүлээр Соведэй саг үргэлжын бюрое һуулгахын тулада бүхы партиина группануудай түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн болобо. Тиихэдээ коммунистнүүдтэ 4 тушаал, МРП-ай партиида-4, социалистнүүдтэ —2. зүүн республиканецуудай нэгэдэлдэ—2, „эрхэ сүлөөгэй республиканска партида“ ба бэеэ даанхай республиканецуудта 1 тушаал үгтэхэ юм гэжэ шиидхэбэри гаргаба.

Вьетнамда болоһон событинууд тухай французска газетанууд бэшэнэ

ПАРИЖ, декабриин 27 (ТАСС). Парижын үглөөнэй газетанууд болбол Вьетнамда болоһон событинууд тухай бэшэнэ. Газетын баруун үзэлтэн болбол Вьетнам тушаа хатуугаар бэхые уряална „Эпок“ гэжэ газета түрүү бэшэг соогоо иигэжэ бэшэнэ: „Правительствын толгойлогшо хадаа мүнөө болоһон событинуудаар эрид буруушаагдаһан оптимизмһаа арсаха ба бүлтэ хэ эгүй гэжэ Франциин эрид шиидэнги байһаниие хоёр һаналгүйгөөр соносхоо хадань угаа таарамжатай байха болоно“.

Юманите газета болбол Пьер Эрве гэгшын статья толилобо, эрэ хадаа дахяад хэлсээ хэхые дурадхана. „Сэрэгэй авантюра гааша бидэндэ ямар нэгэ юумэ олгожо үгэхэ бэшэ, Вьетнам мэтын тиимэ орондо хүсөөрөө болоод зархэжэ болохо юм гэжэ һанаха хада, буруу болохо байна,—гэжэ гэрэ хүн бэшэнэ —Мартын бай хэлсээн хадаа Вьетнам гааша французска союздо оролсоһон сүлөөтэ республика гэжэ соносхогдоо һэн. Энэ заршамые баримталжа. арга олдоһон лэ сагта хэлсээ хэхэ ябадалые һэргээхэ хэрэгтэй“.

Вьетнамда болоһон событинууд тушаа

ЛОНДОН, декабриин 25. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, сэрэгэй урьһаламжануудтухай асуудал тушаа Франциин Национальна суглаанда буляалдаата хэлсээн болохо үедэ национальна оборонын министр Ле Трокер гэгшэ Индо-Хитад худар нэмэлтэ сэрэгүүдые эльгээһэн тухай мэдээсэбэ гэнэ.

Бюджетнэ комиссиин элидхэлшэ Рене Капдевиль гэгшэ Индо-Хитадта Французска колониальна сэрэгүүдэй тоонь 82 мянган хүн болохо байна гэжэ зааба.

ПАРИЖ, декабриин 25. (ТАСС). Франс Пресс агентствын Ханойһаа мэдээсэхэнь хадаа: Индо-Хитадай хойто зүгтэ байгаа французска сэрэгүүдэй генеральна штабай тунхаглаһан һүүлэй коммюнике соо Ханойдо олон тоото баррикаданууд хэгдэһэн байбашье, тэрэ городой урда секторто Гуэйн харгыгаар французска сэрэгүүд узагшаа дабшажа байһан зандаа гэнэ.

Баруулжаа ипподром тээшэ ба зүүлжээ кладбище тээшэ сэрэгүүдэй дабшахадань, айхабтар ехэ эсэргүүсэлтэ хэгдэнэ. Хэрэм, Думер гэжэ хүүргэ ба Вьетнамска кварталай хоорондуур байһан газарта нэгжүүл ба буляажа абалга үргэлжэлһөөр. Хэлэн олон газарнуудта зарим нэгэн буушад олдоһон байна.

ГОРОДОЙ ҺУРАГШАД АМАРАЛТАЯА ХААНА ҮНГЭРГЭХЭБ

Буудалгын спорт

Манай оронд буудалгын спорт хадаа тон үргэнөөр эрхилэгдэнэ. Улан-Үдын городской районой Осоавиахимай райсовет болбол һургуулинуудай үбэлэй амралтын үедэ буудалгын ба санаар ябалгын 11 командануудые эмхидхэхэнь. Эдэ команданууд 100 һурагшад хабаадалсуулагдаха байна.

Кино театрнуудай экранууд дээрэ

Главкинопрокатын Бурят-Монголой конторо болбол городой кино-театрнуудай экранууд дээрэ январь һара соо лоро дурсагдаһан кино картинануудые харуулхань „Мэндэ һайн, Москва“ „Хоёр боецууд“, „Сагаан һоёон“, „Зимуюд Колосовский“, „15 наһатай капитан“, „Зоя“, „Чапаев“, „Полкын хүбүүн“, „Шулуун сэсэг“ „Капитан грантын үхибүүд“, „Хүхэ хада“ ба бусад болоно.

Тэрээнһээ гадна, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинофикациин Управлени болбол „Прогресс“ ба „Эрдэм“ кинотеатрнуудта елко эмхидхэхэнь.

Санаар ябалга

Бурят-Монголой Динамын совет болбол № 3 һургуулиин һурагшадые амаралтын үе соо санаар хангахаһаа гадна, РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгахаһан нэгалтануудтэ зорюулан городой шадарай аймагуудта санаар гаралга эмхидхэхэ байна.

Маскарад

Улан-Үдын пионернүүдэй 6 йшэн декабриин 31-дэ һургуулинуудай дээдэ классуудай һурагшанарта зорюулагдаһан бал-маскарад эмхидхэхэнь.

Уран һайханай музейдэ

Бурят-Монголой уран зурааша дай зоюёол уул хадаа музей тэдниудтэ Бурят-Монголой арад урдын байдалые, мүн историческ ба мүнөөнэй ажахын болон культурын ургалтануудые дүүрэнээр харуулна. Эдэ һурагшанар өөрөө орожо хараха ябадалын үргөөр нээгдэнхэй.

Театршалһан елко

Эдир багашуудай театр январиин 1-һээ 5 болтор шанажалэй ёлко эмхидхэжэ, энээндэ 5000 хүүгэдые хабаадуулха байна. Январиин 6-һаа 10 хүртэр 17 спектаклнуудые гаргахань. Эдэнэйнь 11-иинь стационарта харуулагдаха ба 6 ниинь ПСТЗ дээрэ гаргагдаха юм.

Гадна, Сталинска шагналай лауреат С. Маршагай зохеоһон „Кошкин дом“ гэжэ пьесаһаа абтаһан темээр театршалһан ёлко нэмэглэгдэн түхеэрэгдэхэ байна.

Спортивна командануудай секци

«Спартак» гэжэ һайн дуранай спортивна общество хадаа республикын олзоборилгын артельнүүдэй залуушуулые спортивна хэрэгтэ олоор татан хабаадуулна. Мүнөө тус общество санашадай, конькигаар ябагшадай, шатарай ба бусад секцинүүдые эмхидхээ. Санашадайнь командада 60 хүн тоологдоно. Эдэнэр үнгэргэгдэхөө байгаа санашадай городской мүрысөөндэ хабаадалсахаар бэлэдхэжэ байна.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СҮҮДТЭ

Гүрэнэй зөөриие үригшэд хэһээгдэбэ

Улан-Үдын паровозо-бүтээлгын заводто ахалагша кассирай тушаалда А. И. Демушкин ба кассираар А. К. Летенко гэгшэд үни удаан хүдэлмэрилһэн байнад. Дурсагдагша хоер арбаад жэлдэ заводто хүдэлмэрилхэ зуураа, заводой хүтэлбэрилэгшэдэй найдабарида орожо, хэдэн миллион түхэриг мүнгэнэй эрьесые ямаршье хиналта, шалгалтагүйгөөр өөһэдөө хэдэг болоһон байгаа.

Тиимэһээ, А. К. Летенко 1945 оной май-октябрь һаранудта 487.990 түхэриг үбэршэлһэн ба үриһэн байна. Энэ ехэ үрилтэеэ далдалхын зорилгоор Летенко болбол 394.625 түхэригтэ худал-хуурмаг документнүүдые бухгалтерида үгэһэн байха юм. Теэд, бухгалтериин зүгһөө тэдэ документнүүдэй үнэн бэшэдэ һэжэг түрэхэдэнь, Летенко хадаа документнүүдээ бухгалтериһээ хулуужа абаад үгы хэһэн байгаа.

Мүн А. И. Демушкин 1945 оной туршада 41.682 түхэриг үриһэн ба хулгайлһан байна. Гадна, гэмтэ хэрэгэйнгээ мүрые сэбэрлэхын тула худал-хуурмаг документнүүдые өөрөө зохеоһон байгаабшуу.

Энэ ехэ мүнгые үрихэ, хулгайлха ябадалдань общебухгалтерскэ группын начальник Наделяев туһалһан байха юм. Юуб гэхэдэ, Наделяев хадаа Демушкиной кассые шалгахадаа үлэһэн ба дутаһан мүнгэнүүдые нюуһан, Демушкин ба Летенко хоерой үгэһэн документнүүдтэ хайша хэрэгээр хандадаг байгаа. Энэ ушар болбол һэнгэргүй зоргоороо гүрэнэй кассада орохо аргые хулгайшадта бии болгообшуу.

Демушкин, Летенко ба Наделяев гэгшэдэй гэмтэ хэрэг энэ оной декабриин 6—7 үдэрнүүдтэ заводоуправлениин Улаан булан дотор, гүрэнэй гамнэгшэд ба үмөөрэгшэдэй хабаадалсалгатайгаар БМАССР-эй Верховно Сүүдэй сессеэр хэрэгдэбэ.

Гүрэнэй зөөридэ тон ехэ хоролто хэһэн ябадалыень 1932 оной августын 7-ой хуулиин үндэһөөр хаража:

1. А. И. Демушкиниие 10 жэлэй туршада түрмэдэ хааха ба гэрэнэй зөөриие хураан абахаар, мүн түрмэһөө гараһанайнь һүүлдэ 3 жэлэй туршада һунгаха эрхыень хаһахаар;

2. А. К. Летенко гэгшые хэһээлтын дээдэ хэмжээ—буудажа алахаар ба тэрээнэй зөөриень хураан абахаар;

3. Наделяевые-уголовно кодексиин 111-дэхи статьяе баримталан условноор 3 жэлдэ сүлөөнь хаһахаар шиидхэбэ.

Юстициин советник П. Доргеев.

Харюусалгата редакторай орлогшо Д. Д. ЛУБСАНОВ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1 80; зам. редактора — 23, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства — 3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта — 4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв).

Н—00774. Типография Государственного газетного издательства при Совета Министров БМАССР. Тираж 10.000